

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederland-^{sch} belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

INHOUD: „Oost en West”. — Commissie voor West-Indië. — Vreemd Bewind op Eigen Bodem. — Ned.-Ind. Officersvereeniging. — Losse Opmerkingen. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Ingezonden.

werd en wordt gedaan, verwijzen wij naar het Propaganda-blaadje, gevoegd bij het Kol. Weekblad, van 5 Febr. j.l., no. 6.

Aan de Vereeniging, opgericht door wijlen den Kolonel der Genie, G. E. V. L. van Zuylen, 3 Mei 1899, is rechtspersoonlijkheid verleend.

Het vereenigingsjaar valt samen met het kalenderjaar. Om lid of begunstiger te worden moet men zich wenden tot een lid van het Hoofdbestuur of een afdeulingsbestuur, doch in de praktijk kan ook ieder lid eene aanmelding aannemen. Deze aanmeldingen worden overgebracht aan den Secretaris van het Hoofdbestuur voor zoover het leden betreft niet wonende in het gebied eener afdeeling, anders aan den Secretaris der betrokken afdeeling.

In den loop van het jaar, vóór 1 October, als lid toetredende is men de volle contributie over het Vereenigingsjaar verschuldigd. Opzegging van het lidmaatschap moet schriftelijk vóór 15 December van het vereenigingsjaar plaats vinden, bij gebrek waarvan het lidmaat- of begunstigerschap naar het volgende jaar doorloopt.

Alle veranderingen van woonplaats of adres, op peil brengen of verhoogen van contributie, opzegging van het lidmaat- of begunstigerschap, moeten door de leden, tot eene afdeeling behorende, worden opgegeven aan den Secretaris der afdeeling, door begunstigers en andere leden aan den Secretaris van het Hoofdbestuur.

De Secretarissen doen hiervan ten spoedigste mededeeling aan den Administrateur van het Orgaan der Vereeniging.

Zoals wij reeds in onze artikelen „Adresverandering”, Kol. Weekbl. van 13 November 1919, no. 46, en „Adresveranderingen en Adressen” in het Kol. Weekbl. van 12 Febr. j.l., no. 7, aangaven, en zooals steeds in het hoofd van dat blad wordt aangegeven, berichte men echter elke verandering van woonplaats onmiddellijk aan den Administrateur van het Koloniaal Weekblad, Heulstraat no. 17, Telefoon Haag no. 4519, dit met het oog op eene richtige bezorging van het Orgaan. Deze Administrateur stelt dan het Hoofd- en de Afdeulings-

Ik zing de lof der

Monarch

Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & CO
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG

„OOST EN WEST”
Leden, Afdeelingen, Hoofd- en Dagelijksch Bestuur.

Dagelijks komt het voor, dat leden niet rechtstreeks onder het Hoofdbestuur ressorteerende, zich met aangelegenheden der Vereeniging betreffende, wenden tot dat bestuur. Hoezeer er ook op uit om den leden in alle opzichten ter wille te zijn, is dit toch niet de juiste weg, en leidt tot vertraging en onnodige kosten, omdat die brieven of briefkaarten weer ter behandeling naar de afdeelingen, waartoe de leden behooren, moeten worden gezonden. Het komt ons dan ook voor, dat het niet overbodig is een resumé te geven uit de Statuten der Vereeniging en het Huishoudelijk Reglement van het Hoofdbestuur, met eenige toelichtingen, opdat men van positie, werkring en taak van Leden, Hoofdbestuur en Afdeelingen op de hoogte kome. Het doel van „Oost en West” is: den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië voortdurend te versterken, (thans in de eerste plaats dien band te behouden, te doen blijven voortbestaan) en het bevorderen, zoowel van beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder. Voor wat betreft de wijze, waarop onze Vereeniging tracht dit doel te bereiken, vóór wat door haar

Dameskleeding
naar Maat en Confectie
steeds nieuwe Modellen

Regenmantels
grote sortering
Alleen-verkoop van de
ZAMBRENE

Lampe
Den Haag Spuistraat 8 166

Modes
uitgebreide collectie Hoeden
laatste modellen uit Parijs

Rijkleeding
naar Maat

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

De Haagsche Broodfabriek „THEARIO”

Fabriek en Kantoor BILDERDIJKSTRAAT 139

levert alle soorten BROOD, LUXE-BROOD, BESCHUIT, KOEK- en BAKKETBAKKERSARTIKELLEN.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder Controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Onze Eigen Winkels zijn gevestigd in de:

Bilderdijkstraat 143
Regentesselaan 55
Noordeinde 192
Fred. Hendriklaan 189
Reinkenstraat 34
Theresiastraat 50

1e v. d. Boschstr. 53
Keizerstraat 24
Weimarstraat 59a
Beeklaan 329
Bezuidenhout 134
Trompstraat 37

Valeriusstraat 72
Korte Poten 26
Koningin Emmaplein 6
Vaillantlaan 394

171

Fransch - Engelsch

Bij ervaren leerars gelegenheid zich bij een paar leerlingen aan te sluiten, die begin- en vervolgcursussen volgen.

Meergevorderden kunnen ook deelnemen aan lessen voor het aanleeren der conversatie.

Deze lessen volgen ook oudere en getrouwde dames, die zich weer in de talen willen inwerken.
Mej. E. SCHOEVERS, Obrechtstraat 455.

H. S. VAN HASSELT

Kleermakerij

Noordeinde 94 - 's GRAVENHAGE - Telefoon N. 3158

Middelbare School v. Handel en Administratie, SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

ARD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exe. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.
ARD. B. Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend.
De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist behoort te worden na het afloopen der 2e klasse.
De school wordt ook door Meisjes bezocht.
Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

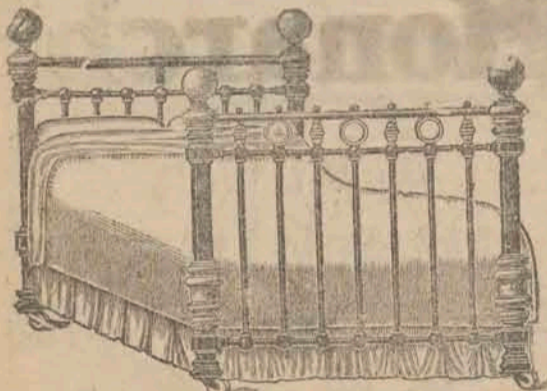
F. TIJNSTRA.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

besturen met de adresverandering in kennis. Deze werkwijze is wel het eenvoudigste en meest praktische, al is het echter niet de reglementaire weg.

(Wordt vervolgd.)

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,

De wd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

Commissie voor West-Indië.

Jaarverslag over 1920.

De samenstelling der Commissie onderging de volgende veranderingen:

Het lid, Prof. Dr. J. Boeke, zag zich door zijne drukke werkzaamheden genoodzaakt het lidmaatschap neer te leggen; daarentegen vond de Commissie den heer Mr. B. de Gaaij Fortman bereid als lid toe te treden.

Door het nederleggen van zijne betrekking als Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West” trad de heer E. F. Grooss ook als Lid en Secretaris der Commissie af; in zijne plaats werd benoemd de Oud-Kolonel A. J. Gooszen.

Nog steeds bleef de Commissie verstoken van de medewerking der heeren Van Aalst en van den Brandhof, uit hoofde van hunnen gezondheidstoestand.

Het lid, Prof. Grutterink, nam als vertegenwoordiger van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West” zitting in de Kamer van Handelsinlichtingen voor West-Indië.

Vergaderingen werden gehouden op 27 Februari, 19 April, 26 Juli en 20 December.

In de bijeenkomst op 19 April was de Commissie in de gelegenheid kennis te maken met den heer O. L. Helfrich, benoemd Gouverneur van Curaçao en zijne echtgenoot, voor hun vertrek naar die kolonie.

Op 26 Juli zag de Commissie haar lid, den heer Kasteleyn, teruggekeerd van zijne reis naar Suriname, opnieuw in haar midden.

Vernomen hebbende, dat de geringe deelname van handel en nijverheid der Nederlandsche Koloniën aan de dit jaar gehouden derde Jaarbeurs te Utrecht de aandacht van bezoekers, ook uit het Buitenland, had getrokken, wendde de Commissie zich tot den Minister van Koloniën met het verzoek telegraphisch de tusschenkomst van de Gouverneurs der West-Indische Koloniën in te roepen, ten einde, ieder in zijn ressort, de betrokken personen en lichamen op het belang van deze aangelegenheid te wijzen.

Aangezien tegen de inwilliging van dit verzoek bezwaar bleek te bestaan, richtte de Commissie zich per brief tot beide bestuurshoofden; de daarop ontvangen antwoorden zijn weergegeven in het Koloniaal Weekblad van 20 November 1919, no. 47, onder het hoofd: „Onze Koloniën op de Nederlandsche Jaarbeurs”.

In het belang van den afzet van voortbrengselen van huisvlijt bleef de betrokken sub-Commissie zich beijveren; verwacht mag worden dat de oprichting der Vereeniging „Huisvlijt” op Curaçao aan dit belang ten goede zal komen.

W. J. COHEN STUART,
wd. Voorzitter.

A. J. GOOSZEN,
wd. Secretaris.

Vreemd Bewind op Eigen Bodem.

Over dit onderwerp hield de heer J. E. Stokvis op 21 Februari j.l. om 7.30 u. n.m. in het „Gouden Hoofd” te 's-Hage eene lezing voor de Indische Vereeniging.

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

Spr. zegt, dat het koloniale vraagstuk plichten oplegt aan de overheerschers, veel vraagt van de overheerschten. De Westerling vertoef slechts in 't Oosten met het denkbeeld terugkeer naar eigen bodem in 't hart. Hun toestand daar is eene van onnatuur. Toch zijn zij de overheerschers. En de overheerschten, die er thuis zijn, worden er beschouwd als minderwaardigen. Toch was dit vroeger een groot en machtig volk; zie hun bouwwerken eens, hun heldendichten. Wat bleef er van over? Volgens spr. slaven, hoogstens belangwekkende slaven. Een vreemde beschaving wordt hen opgedrongen. Zeker, de druk van eigen ras is ook zwaar, denk aan den Arabier, den hadji. Maar toch voelen zij den drang naar vrijheid in eigen land en wenschen niet de vreemde beschaving en ontwikkeling. Het zou zelfbedrog zijn van den Westerling te meenen dat zij in hun zorg voor ons heil weldoen.

Spr. haalde uitspraken in Britsch-Indië daarvan aan. Zelfs uit de 18e eeuw. De Britten beweren dat zij een einde maakten aan den voortdurenden onderlingen strijd en vrede brachten.

De grief van den Oosterling is niet alleen de terugstelling, doch voornamelijk het niet baas zijn op eigen bodem; „vreemd bewind op eigen bodem”. 't Is een verschijnsel de geheele wereldgeschiedenis door, waar nationale baat- en eerzucht zich niet bekommerde over den overheerschte. Zeker de rijkdommen uit den bodem behooren ten nutte te komen aan 't algemeen, doch dit door internationaal verkeer. Vreemde overheerschers richtten zich langs de beste wegen naar de rijkste landen. Vroeger en thans ook nog. De koloniale kwestie is eene economische distributie-kwestie.

Wordt de overheerschte sterk genoeg, dan houdt iedere maatstaf tot overheersching op. Beschavingsleer is misleiding, deze zou zich niet slechts tot de mooiste en rijkste landen wenden. Echter de wapenen van den overheerscher worden ten slotte geslepen tot wapenen tegen hem zelve. De spoorwegen brengen hem voordeel, maar den overheerschten bewegingsvrijheid. Nijverheid en culturen vragen om geschoold personeel. De pers dringt thans ook tot den overheerschte door. Het kennen van het Nederlandsch overbrugt een kloof, brengt de rassen tot elkaar. Iedere blanke in de koloniën moet staan aan de zijde van den overheerschte. Zonder het geld, dat thans aan de koloniën onttrokken wordt, is voor deze zelve geen ontwikkeling mogelijk. Dat geld moet er zijn voor onderwijs en volksontwikkeling.

Spr. ging na hoe verschillende koloniale mogendheden hunne functies opvatten. Vroeger was het begrip koloniën identiek met bezit en winst. Ook art. 1 der Nederlandsche Grondwet spreekt van bezittingen. Uitspraken in die richting van Raffles in 't begin der 19e eeuw en van verschillende staatslieden in 't midden der eeuw werden geciteerd. Spr. zegt dat al duift niemand dit thans naar buiten te verdedigen, het feit blijft bestaan. 't Cultuurstelsel is uit, doch de winsten uit Indië gaan thans niet meer in de schatkist, doch in de brandkasten van particulieren. Men raadplege slechts de verslagen van in- en uitvoerrechten. De export overtreft ruim den import. Uit de Indische winsten worden Nederlandsche uitgaven als spoorwegen, bruggen enz., bestreden in Indië zelve worden die werken betaald uit de huishoudkas. Die huishoudgelden behooren ten bate te komen aan diegenen, die ze opbrengen; buitengewone uitgaven behooren uit buitengewone middelen bestreden te worden. Thans gaan de Indische leeningen er grif in.

De Indische beweging vindt haar oorzaak in de begane Regeeringsfouten. Spr. betoogde, dat alleen de Oosterling zou weten hoe hier thans gehandeld zou moeten worden en daarom geen Westersche inmenging moest dulden. Men moet gescheiden samengaan. Het koloniaal probleem is een machtsprobleem, doch ook deze twee kunnen samengaan. Voor den overheerschte geldt niet in de eerste plaats welzijn, doch vrijheid. Spr. is sociaal-democraat en staat als zoodanig tegenover het kapitaal, dus ook tegenover het Westersche systeem. Van het kapitaal zal de overheid nimmer medewerking erlangen. Het

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken. VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeq 26; Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

198

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10—1 en 2—6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Beha ve volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.

DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.

Klavier, Orgel, Solozang, Viol, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.

VRAAGT PROSPECTUS!!!

produceeren geschiedt thans slechts ter wille van persoonlijk voordeel, zonder dat de gemeenschap er door gebaat wordt.

Na de pauze ontwikkelde zich een levendig debat. De heer Mooyen was van meening, dat van Indië geen sociaal-democratisch maar, in het belang van het land zelve, zelfs voorloopig een kapitalistisch standpunt moet worden ingenomen. De heer Soerjo Poetro is het over 't algemeen met spr. eens, doch uit een ethisch-sociale politiek in den geest als door Prof. Snouck Hurgronje voorgestaan. Een geestelijke annexatie der bevolking, anders zal geleend moeten worden en komt vreemd kapitaal naar Indië. Een ander heeft het over het koloniale uitbuitings-systeem, weer een ander verzet zich tegen de aangehaalde, doch verandere uitspraken. Veel veranderde, ook de uitspraken der schrijvers. Nog een ander zegt, dat niet steeds winst doch ook andere motieven, als het zoeken naar betere wei- en cultuurgronden, begeerte naar macht, strijd voor het geloof, tot overheersching voerden. Ook een strijd om afzetgebieden, grondstoffen, enz. Hoe de oplossing moet zijn, durft spreker niet te zeggen. Echter het kapitalisme moet vaarwel gezegd worden — vervangen door coöperatie. Er valt nog zooveel te doen, dat er nog voldoende ruimte is voor particulier initiatief.

De heer Stokvis zegt, dat de sprekers het hem niet gemakkelijk gemaakt hebben, hij wierp één probleem de zaal in en kreeg er wel tien terug. Dit is te veel om op in te gaan. De economische of de cultureele factor moet op den voorgrond staan. Het Westen geeft gemak, het Oosten geluk!

De Indonesiër moet waardeeren de technische vooruitgang gebracht door de Westersche beschaving. Socialisme beteekent niet persé staken. Het dualistisch bestaan in Indië is een gevolg van het kapitalisme en zal eerst daarmee eindigen. Zouden Java en Indië zelfstandig willen zijn, dan zou 't wereldverkeer moeten stilstaan, groot-industrie haar intrede hebben gedaan. Aan de volksopvoeding zal nog veel gedaan en door de groot-industrie ten bate van de gemeenschap gebracht moeten worden. Hoe het socialisme er in de toekomst uit zal zien kan niemand zeggen, hoogstens schatten. Echter de gemeenschap moet de beschikking hebben over de productie.

De voorzitter dankte daarna den spreker voor zijne voordracht; de aanwezigen voor hunne belangstelling.

Kolonel Gooszen, wnd. Secretaris van „Oost en West“, vroeg daarna het woord. Hij hield zich buiten het debat. Hij was het met spr. eens dat Indië en Nederland moesten blijven samengaan, omdat zij elkander noodig hebben. Van het gescheiden samengaan zal eerst sprake kunnen zijn, als Oost-Indië zich zoodanig zal hebben ontwikkeld, dat daaraan evenals aan West-Indië, autonomie kan worden verleend. Dat het de Regeering daarmee ernst is, daarvan getuigt de aanwezigheid van de leden der Indische Vereeniging hier te lande en hier ter plaatse. Hij vestigde de aandacht op de vereeniging „Oost en West“, die er naar streeft den band tusschen Nederland en Oost- en West-Indië te versterken, thans zelfs dien te behouden en hier te lande studeerende Indonesiërs en Nederlandsch-Indische bedienden tegemoet komt. De laatsten hebben een Tehuis; blank tracht hen daar het leven aangenaam te maken door voordrachten, muziekavondjes, enz. en wat deed en doet bruin voor zijn rasgenooten? „Oost en West“ is arm, heeft steun noodig en waar wij hetzelfde willen, kunnen wij door aansluiting en samengaan méér bereiken dan tot nu toe het geval was. Spr. wil geen lijst laten passeeren, doch geeft het denkbeeld in overweging.

De voorzitter dankt en belooft dit te zullen doen. Hij releveert echter, dat door de Indische Vereeniging meermalen de aandacht van den gedelegeerde der studie-commissie, den heer Hietink, op aankomende Indononesische jongelieden werd gevestigd en zij ook zelve deze hielp en steunde. Hierna werd de vergadering gesloten.

Nederl.-Ind. Officiers-Vereeniging.

De nieuw gevormde afdeeling 's-Gravenhage van N. I. O. V., zie het Kol. Weekbl. van 12 Febr. j.l., no. 7, hield reeds Zaterdag 21 Febr. d.a.v. om 2.30 uur nam. in het „Gouden Hoofd“ te 's-Hage haar Eerste Algemeene Vergadering.

Een 34-tal leden waren opgekomen. De voorzitter van het Voorloopig Bestuur opende de vergadering en heette de aanwezigen welkom. Een uittreksel uit de Statuten van N. I. O. V. en van het Huishoudelijk Reglement voor de Vertegenwoordiging in Nederland, benevens een Concept Huishoudelijk Reglement voor de afdeeling werden rondgedeeld. Na voorlezing en artikelsgewijze toelichting, werd dat met algemeene stemmen aangenomen en gearresteerd.

Vervolgens werd overgegaan tot het verkiezen van een afdeulingsbestuur. De leden van het voorloopig Bestuur deelden mede, dat waar zij hier te lande dienst deden, zij geen tijd hadden, om anders dan als commissaris in het bestuur zitting te nemen, met verzoek daarmee rekening te willen houden. Verlofgangers hadden meer tijd. Gekozen werden als Voorzitter de luit.-kolonel der Inf. E. A. Ebink, als Secretaris-Penningmeester A. J. C. van der Kuyl, le luit. mil. adm. en als Commissarissen de majoor-intendant A. de Wit, de kapitein van den Generalen Staf A. F. M. Winter en de kapitein der Inf. J. A. C. Bannink, welke allen verklaren hunne benoeming te aanvaarden. Den wnd. Voorzitter wordt verzocht de leiding der vergadering te behouden.

Daarna wordt het woord gegeven aan kapitein Bannink. Spr. gaat uit van de veronderstelling, dat de in het Orgaan, omtrent de tractements- en pensioenkwestie gepubliceerde rapporten, den hoorders bekend zijn.

Als grondslag is aangenomen aansluiting bij de regelingen, geldende voor burger-ambtenaren. Spr. acht dit echter niet voldoende. Er zijn ten opzichte van officieren eigenaardige verschillen en bezwaren. Zoo is het aanvangstractement van een 2e luitenant, nominaal f 300, — in werkelijkheid — na alle kortingen — f 162, — te weinig om er gehuwd van te kunnen leven. De Regeering zou eerst nagaan hoe dit zal worden voor en bij burger-ambtenaren.

Over de verlofstractementen, zegt spr., dat deze op den leest van die der burger-ambtenaren geschoeid zijn, doch waar deze ambtenaren daarmee niet tevreden zijn en zelfs 75 pct. verhooging vroegen, zal dit ook voor officieren moeten gelden. Op welke schaal dit zal moeten geschieden, ware aan den Minister over te laten.

Verder de tractementsregeling der hier te lande te werk gestelde officieren. Moet dat zijn het verlofstractement en eene toelage, dan wel aansluiting bij de tractementen der Nederlandsche officieren met eene toelage, als thans per jaar f 400 voor een luitenant, f 600 voor een kapitein en f 800 voor een hoofdofficier? Spr. is voor eene aansluiting bij de tractementen der verlofgangers, immers iedere verlofganger kan het overkomen, dat hij hier te lande in dienst wordt gesteld.

Dan de pensioensregeling, voor allen, ook de nog actief dienenden, van zoo groot belang, omdat het ook hun toekomst is!

Hadlen wij tot nu toe het vaste pensioen overeenkomstig den rang, de Indische Commissie stelde voor aansluiting bij de regeling voor burgerambtenaren. Dit zou zijn 3 maal het laatste maandtractement, hetgeen voor kapiteins en majoors naar boven werd afgerond. Echter bij de burger-ambtenaren werd de schaal reeds gebracht van 3 op 4 maal het laatste maandtractement. Waarom werd daar niet bij aangesloten?

Wat het verlofstractement betreft, moet dit zoodanig zijn, dat de verlofganger zijn verlof in opgewekte stemming, en niet in zorg, kan doorbrengen. Juist om op te frisschen wordt verlof verleend.

Firma Gez. DE GRIJS

BOTERMARKT 24 - LEIDEN - TELEF. 1322

Specialiteit in

Uitzetten en Luiersmanden

THE PH. VAN OMMEREN
 CORPORATION OF NEW-YORK
 New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pine Street.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
 Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne
 verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuifabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
 DEN HAAG
 bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuif,
 Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.
 Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
 te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK
 Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning
 Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416
UTRECHT

Leveranciers van Burger, Militaire-
 en Marine Kleding

Indische Uitrustingen

Reiziger door het geheele land te ontbieden.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057

hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze.

Nieuwste Modellen.

Adverteeren doet verkoopen

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.

Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 % gewaarborgd.

124

VEREENIGINGEN! Voor het projecteeren op
Lezingen wende men zich tot
A. M. A. SUSAN, Foto-Handel
Regentesselaan 108, DEN HAAG, Tel. 6757
LEVERING VAN LANTAARNPLAATJES
VAKKUNDIG AFWERKEN VOOR AMATEURS
FOTOGRAFISCH ATELIER 43
Men lette op het juiste adres.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

VERKRIJGBAAR BIJ: **WILLEM SPRENGER.**
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
CARUSO-RECORDS PASSAGE 46. DEN HAAG. 1495

Wat de pensioenskwestie betreft is aansluiting bij de burgerregeling moeilijk, omdat een niet voor bevordering geschikt geacht officier de gelederen moet verlaten en niet door doordienen zijn dagelijkse zorgen verminderen en zijn pensioen vermeerderen kan.

Spr. zou zijn voor geheele aansluiting bij de civiele regeling met terugwerkende kracht. De positie en toekomst van den officier moet aantrekkelijk gemaakt worden, anders wordt men geen officier meer. Dat is de tijdgeest.

Vervolgens worden eenige ondergeschikte punten te berde gebracht, waarin Indische officieren en ambtenaren bij ambtenaren hier te lande achter staan, zooals verhuiskosten, bij ziekte, hoe lang ook, behoud van vol tractement, bij afbreken van de carrière door afkeuren vóór het ingaan van het pensioen nog 1 jaar, en 2 jaar 70 pCt. van dat tractement.

Na de pauze worden de punten groepsgewijze besproken. Men is er voor zich tot de hoofdzaken te bepalen en aansluiten bij de bevoegdheid der vertegenwoordiging in Nederland.

Tengevolge hiervan wordt het punt aanvangstractement van 2den luitenant teruggenomen.

Wat de verlofstratemenen betreft, zijn deze voor burgerambtenaren onvoldoende, dan zijn zij dat ook voor officieren. Verhooging kan gevraagd worden niet als vereeniging doch bij collectief request.

De voorzitter releveert de geschiedenis van de bezoldiging bij te werk stellen hier te lande.

Er zijn verschillende gezichtspunten. N. I. O. V. diende een rapport in op basis: aansluiten bij bezoldiging Nederlandsche landmacht met toelage. Beter is de zaak thans te laten rusten.

Over de pensioensregeling ontwikkelde zich een levendig debat, waarbij verschillende gezichtspunten tegenover elkaar gesteld werden. Aangezien men niet tot een resultaat kwam en het toch een kwestie van zoo belangrijken en ingrijpenden aard is, werd besloten ze commissie te maken. Zoodra de commissie met haar rapport gereed zal zijn, op bekwamen zelfs zeer veel spoed wordt aangedrongen — zal een nieuwe vergadering belegd worden, waarbij de voorzitter hoopt, dat de belangstelling zal zijn als nu. Ook de kwestie van het collectief kan dan te berde worden gebracht.

De secretaris-administrateur van de Vertegenwoordiging in Nederland van N. I. O. V. de heer J. A. Soetens, Buys Ballotstraat 15 Den Haag, verzocht den leden, om kosten te besparen, hunne contributie hem kwartaalsgewijze te willen overmaken: f 3.— voor een luitenant en f 4.50 voor een kapitein of hoofd-officier.

De nieuwe Voorzitter zegt daarna het voorloopig bestuur dank voor hetgeen het in dien korten tijd verricht heeft. Beveelt zich van de zijde der leden voor dezelfde belangstelling aan.

Kapitein Winter dankt en geeft den presidentshamer over, hij hoopt, dat de afdeeling zal bloeien. Echter niet alleen het bestuur, maar ook de leden moeten werken. Niet alleen materieelen (als contributie voor de afdeeling is — buiten die aan de vertegenwoordiging — f 3.— 's jaars, dus voor beiden samen f 15.— voor een luitenant en f 21.— voor een kapitein per jaar. G.) — doch ook moreelen steun. Maakt propaganda, werkt voorstellen uit en brengt deze voor.

Zóó alleen kan men er komen. G.

N a s c h r i f t. Van deze gelegenheid maakte de wn. Secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West” gebruik de aandacht op die Vereeniging te vestigen. Als er geen band meer is tusschen Nederland en Koloniën, hebben al de hier gevoerde besprekingen geen zin omdat men aangewezen is op de Indische middelen en deze er dan niet meer zijn. Om dien band te behouden moeten we ons dus, ook voor ons zelf willen vereenigen en trachten dezen te versterken. 14 nieuwe leden traden toe.

PENNOCK-COMPANY
Huygensstraat 27 Tel. 11 6300 · Tel.-Adr.: „Highspeed”
**DEN HAAG
BANDOENG**

EXPORT van AUTOMOBIEL- en
KOETSWERK-ONDERDEELEN

Losse Opmerkingen.

XV.

De heer Aaij citeerde met instemming in het nummer van 19 Februari j.l. een uittaling van den heer Muurling in den Volksraad van 28 November. „Maar de planter moet niet aansturen op verscherping van tegenstellingen, maar op verzachting daarvan door verbetering van arbeidsvoorwaarden en door menschaardige behandeling. Onverstandige uitingen als op plantersvergaderingen in den laatsten tijd vernomen, dringen in den huidige tijd ook tot de bevolking zelve door en vinden de gemoederen op. Dat men dit bedenke!”

Waarop de heer Aaij vervolgt:

Nu moet volgens insiders de toestand bij de Preanger cultures heel wat beter zijn dan bij de suikercultuur. De loonen vooral zijn hooger, maar ook hier zijn we er eigen landslieden, de mandoers, die den dommen koelie nog altijd wat van zijn zuur verdiend loon weten af te troggelen. Soort over soort is niet altijd genade.

Het woordje „weer” is door mij onderstreept.

Ter illustreering van deze betere toestanden in de Preanger diene de mededeeling, dat de directeur van de Bandoengsche kininefabriek over het afgelopen boekjaar f 475.000 (een half miljoen minus 25 mille!) aan tantième toucheerde, welk cijfer ik echter niet uit de boeken heb kunnen controleeren, doch gehaald heb uit gesprekken met eenige absoluut geloofwaardige planters in de Preanger.

Wél heb ik én bij de werkgevers én bij de betrokken werknemers en werknemers het feit kunnen constateeren (in December 1919), dat op ondernemingen boven Garoet vrouwen werken als theeplukster van des morgens 6 tot des middags 2 uur voor dertien centen per dag.

En dat mannen zwaren veldarbeid verrichten (patjollen, enz.) van des morgens zes tot des middags vijf uur voor vijf en twintig centen per dag.

De namen dezer ondernemingen, mitgaders hunner directies, staan in m'n notitieboekje.

Bovendien werken er ook zéér jeugdige kinderen voor ongeveer de helft van die bedragen!

Voor wat betreft de onderstreeping van het woordje „weer” in bovenaangehaalde zinsnede, herinner ik hier aan meerdere berichten in de Indische pers dat employé's (d. z. geen mandoers, maar Europeanen of Indo-Europeanen!) wel eens minder loon uitbetalen dan in de boeken voorkomt, zoodat ze b.v. voor hetzelfde totaal-loon véél meer koelies aan 't werk hebben dan de buitenwacht berekent!

Of..... de zuur verdiende centjes van den dommen koelie in eigen zak stoppen!

Wie kennissen heeft onder „arbeidsinspectie” informere eens naar dergelijke staaltjes!

Soort over soort is niet altijd genade! Accord! Maar soort over ander soort is meestal heelemaal geen genade! Vooral niet op afgelegen buitengewesten.

* * *

De heer K(arel) W(ijbrands), een van de weinige Europeesch-Indische journalisten, die precies voor zijn brute meening uitkomt — en die meening meermalen op zeldzaam duidelijke wijze neerschrijft — bracht, blijkens het „N. v. d. D. van N.-I.” van 3 Januari, een bezoek aan de Roomsche-Katholieke kweekschool tot opleiding van inlandsche onderwijzers te Moentilan (nabij Djockja). Hij vergeleek de salarissen der abiturienten dezer kweekschool met die der Normalschool. Die van de Normalschool (5 jaar lagere school en 4 jaar normalschool) worden onderwijzer 2e kl. aan inlandsche scholen met aanvangsinkomsten van f 36 per maand!

Die van de R. K. kweekschool te Moentilan (6 jaar Nederlandsch onderwijs en 6 jaar kweekschool) worden onderwijzer aan Hollandsch-Indische scholen op een aanvangssalaris van f 60 per maand.

Duurtetoelagen etc. in beide getallen inbegrepen. Beide aanvangssalarissen noemt de heer K. W. terecht belachelijk laag. Maar bij het f 60 salaris van de Christenen schrijft hij de volgende openhartige verzuuchting:

N. LOEB = DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

173

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

„En het gevolg is dat deze goede krachten, meeren-
 deels Christen-jongelieden, voor het inlandsch on-
 derwijs verloren gaan, waar zij zulk een wenschelijk
 tegenwicht konden vormen tegen „nationalistische”
 heerschappen.

Dit is de ware Regeerings-zuinigheid..... die de
 wijsheid wel eens bedriegt!”

Men zal zich herinneren dat ik het meermalen ge-
 had heb — ook in dit blad — over de leer van de kern
 en het tegenwicht, zooals die in het Indische leger
 wordt toegepast en die door Z.E. den Legercommandant
 in den Volksraad werd ontkend!

Regeeringspersonen moeten — uit den aard hun-
 ner betrekking — somwijlen de taal gebruiken om
 hunne gedachten te verbergen!

Journalisten staan daarin „vrij”.....

Een administrateur van een der Insulinde Olie-
 fabrieken schreef mij het volgende:

„Wij betalen de koelies zwaar, hoewel hun ar-
 beidsprestatie gering is.

„Om de menschen aan te moedigen geregeld op
 't werk te komen, had ik bepaald, dat wie geen
 enkelen dag in de week verzuimde één dag loon
 extra zou krijgen. Van de 35 man (één ploeg) wa-
 ren er twee, die dit werd uitbetaald.

„Daaruit viel het bewijs te leveren, dat ik te veel
 betaalde, want de Maleier is zoo lui, dat als hij
 voor één dag eten heeft, hij dien dag niet gaat
 werken.

„De mannen zijn geen hoofd van 't gezin en alles
 behoort de vrouw, die haar man ook te eten geeft.
 Je ziet dan ook weinig mannen werken; wél daar-
 tegen veel den geheelen dag in de lapan (wa-
 rong) lummelen.

„En dat komt, omdat de natuur die menschen te
 rijk gezegend heeft.

„Een strijd om het bestaan, zooals wij die kennen,
 is voor hem terra incognita.”

Wél is het voor de leiders van de zgn. Indische
 beweging een ontzaggelijke taak om de reusachtige
 Indische massa politiek „bewust” te maken!

Er werd door den heer Stokvis in zijne voordracht
 voor de Indische Vereeniging op 21 Februari j.l. op
 gewezen, dat de „economische” bewustmaking
 (m.a.w. de dubbeltes-kwestie) te veel op den ach-
 tergrond staat!

„Politiek” zonder duiten leidt tot corruptie, tot
 extremistische beroeps-politici, tot destructieve revo-
 lutionaire relletjes, enz., waarbij de domme massa
 onverbiddelijk het gelag betaalt (voor de beroeps-
 leiders) aan den werkenden overheerscher.

Wil Indië politiek onafhankelijk worden, dan moe-
 ten de Indiërs in de eerste plaats hunne economische
 positie verbeteren. En dat kan niet alleen door con-
 tributie te betalen aan revolutionaire propagandis-
 ten, die van de politiek leven.

Daartoe zal moeten worden gewerkt..... gewerkt
 met hoofd en met handen..... gewerkt aan onder-
 wijs..... aan vakverenigingen..... aan coöperatie...
 aan hygiëne (lees Tillema!)..... en aan vele andere
 factoren, waarin Indië — tot groot verdriet van tal-
 rijke onderdanen van de „overheerschende” natie —
 nog zoo achterlijk is.

Niet de politieke propaganda alléén zal den In-
 diërs hunne zoo rechtmatig begeerde onafhankelijk-
 heid schenken.

De groote massa, door arbeid, hygiëne, onderwijs,
 enz. tot economischen welstand gebracht, zal aan
 wantoestanden, als hierboven aangestipt, een eind
 kunnen maken en dan hare politieke onafhankelijk-
 heid kunnen afdwingen!

En dan zal het van de houding van het Westersch
 kapitaal afhangen, of deze dwang gepaard zal gaan
 met bloedig geweld tusschen blank en bruin.

Of zal de geschiedenis diegenen in het gelijk stel-
 len, die tusschen blank en bruin nog eerst een periode
 van geel voorspellen?

M.i. terecht noemde de heer Stokvis het koloniale
 vraagstuk eene tragedie!

Den Haag, 22 Februari 1920.

H. J. VERMEER.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,
 Piet Heinplein, Tel. 1587
 1588

Persoverzicht uit de Indische Bladen
en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het alcohol-vraagstuk.

Aan een hoofdartikel in de „Loc.” van den heer
 B. Volkers ontleenen wij o.a.: De snelheid, waarmee
 's werelds toestanden zich wijzigen, is werkelijk af en
 toe verbluffend. Men denke slechts aan de verrassend
 algemeene afsnijding der haarstaarten in het vroe-
 ger oer-behoudende China, aan de plotselinge weg-
 schuiving van de Duitsche „Gottesgnadigen”, enz.
 Het is soms of een frissche luchtstroom plotseling
 een oude instelling wegvaagt — en nog wel zonder
 tegenstand van beteekenis. Zoo schijnt tegenwoordig
 een anti-alcoholwind te waaien. Lazen we niet van de
 „drooglegging” van Amerika en nu onlangs van de
 aanstaande behandeling van „local-option” in de
 Tweede Kamer in Holland?

„Local-option”, plaatselijke keuze, beteekent:
 gemeentelijk zelfbeschikkingsrecht ten aanzien van
 den drankverkoop. Door een plaatselijk referendum
 uitmaken, den bestaanden toestand te handhaven,
 dan wel den drankhandel te beperken of misschien
 geheel te verbieden.

In Nederland is de nu spoedig te verwachten in-
 voering van plaatselijke keuze ongetwijfeld te dan-
 ken aan het moeizame streven van de drankbestrij-
 ders. Onder hun invloed daalde het gebruik aan
 jenever enz. per hoofd van de bevolking van onge-
 veer 10 liter in 1880 tot ongeveer de helft in 1912.

En hoe staat het in Nederlandsch-Indië? Zeer
 waarschijnlijk is het drankgebruik onder de Euro-
 peanen sedert het begin van deze eeuw afgenomen
 en zeker verminderde het algemeen vrij sterk in de
 laatste jaren door den gestoorden invoer. Maar gaat
 men de statistieken na van den invoer en van de bin-
 nenlandsche accijnzen vóór den oorlog, dan wordt
 men onaangenaam getroffen door een sterke toename
 van het alcoholgebruik, waaruit op te merken valt,
 dat dit gevaarlijke genotmiddel hoe langer hoe meer
 in den smaak valt van de Inlandsche bevolking. Be-
 rekend in alcohol van 50 pCt., bedroeg de toename
 gedurende 1909 tot 1914 jaarlijks 200.000 liter of
 bijna 7 pCt., bij een bevolkingsaanwas van 1.1 pCt.
 Nog sprekender zijn de cijfers van sommige dranken
 afzonderlijk. De toename van het arakgebruik be-
 droeg per jaar gemiddeld 9 pCt., van whisky 13 en
 van bier 14 pCt. Met de door de bevolking zelf ge-
 maakte gegiste dranken is natuurlijk geen rekening
 gehouden.

Men is nu bezig op Java jenever te maken en er
 bestaan plannen te Soerabaja een groote fabriek van
 gedistilleerd op te richten. Verontrustende verschijn-
 selen!

Wie weet wat de gevolgen zijn geweest van de
 invoering van alcohol in Afrika; wie erkent, dat de
 Indianen in Amerika zoo goed als uitgeroeid zijn
 door het vuurwater, zal zich bezorgd afvragen: waar
 moet het heen met Indië? Waarom niet het voor-
 beeld van Amerika gevolgd en als beschermende
 maatregel allen invoer en bereiding van gedistilleerd
 verboden?

Al was het alleen maar een verbod voor de Inland-
 sche bevolking. Zoo goed als het opium verboden is
 voor Europeanen en dezen dit verbod geenszins als
 een vrijheidsbelemmering voelen, evengoed zouden
 de Inlanders bevrijd kunnen worden van het gevaar,
 dat hen dreigt door alcoholmisbruik. Local-option is
 in Indië een onding; de gevaren, die deze economisch
 zoo zwakke maatschappij loopt, kunnen de Inlanders
 niet inzien voordat het te laat is. Gouverner, c'est
 prévoir! Wie van onze volksraadleden zal den hand-
 schoen in het krijt werpen, wie zal de kampvechter
 zijn?

Inlandsche ziekenverpleging.

De „Java-Bode” en het „N. v. d. D.” namen uit
 het weekblad „Indië” het volgend oordeel over van
 mej. Dr. Valk, de Europeesche doktores, chef van de
 Inlandsche ziekenverpleging Boedi Kemoelian te

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
 LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
 ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
 Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco
 thuisbezorgd.
 Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.
 TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

Toko Samoea Ada

JOH. H. MOHRMANN

Hobbemastraat h. P. G. Hooftstr. 30
 Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.

Ontvangen:

Roode Vischjes
 Gec. Tamarinde in flesch
 Gec. Nootmuscaat
 Gec. Ananas
 Assemkoekjes in flesch
 IND. KOEKJES.

Per ons
 Assemkoekjes 75 ct.
 Teng teng Katjang . 55 „
 Teng teng Wiedjen . 55 „
 Beco Beco 55 „

Erste zending Hoornen Rijstlepels

N. V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
 Betimmeringen
 Gordijnen
 Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
 'S-GRAVENHAGE

GEBRS. VLES - LEIDEN

Kleermakerij
 BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393
 Steeds de nieuwste
 Engelsche Stoffen
 in groote keuze voorradig.

Uitrustingen voor Indië

Melkinrichting

Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683

„PASTEUR”

Scheveningen, Neptunusstraat 66a - Tel. Schev. 1853
Stoom-Zuivelfabriek

J. P FLECK - Utrecht
 Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078
 COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
 Behangerij Stoffeederij
 ... Matrassen en Beddenfabriek
 ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

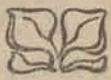
EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEWERKT DOOR

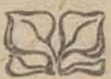
FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de
Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889
en 's-Gravenhage 1892 en met het
Eere-Diploma op de Tentoon-
stelling te 's-Gravenhage 1905.

Prijs: ingenaaid f 4.00
gebonden - 5.00

**CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK
MARTIN LOTH**
Westerstraat 14 UTRECHT (Holland)
SPECIALITEIT Complete Installatie van Operatie-,
Sterilisatie- en Verbandkamers, Instrumenten-
kisten voor schepen, Plantages en Mijnen
Export O. en W. Indië, Z.-Afrika - Catalog. op aanvraag

Batavia, over de aspirant-verpleegsters aldaar:
„We hebben 44 meisjes in opleiding, dochters van
gegoede inlanders, ze hebben een 2e klasse Inland-
sche school doorlopen, krijgen een 4-jarige oplei-
ding, waarvan de eerste drie jaren uitsluitend aan
ziekenverpleging en het 4e uitsluitend aan verlos-
kunde gewijd zijn. Ze zijn dol op lessen, theorie,
maar hun werk.....”

„Men zou zoo zeggen, zij als Inlandschen tegen-
over de Inlanders moesten geheel bezielde zijn van
innig verlangen om haar volk te helpen en vooruit
te brengen. Daar merk je nooit iets van. Ik had b.v.
eens een vrouw, die zeer, zeer ziek was. Twee ver-
pleegsters kregen opdracht bij de vrouw te waken en
zeer nauwkeurig op pols en ademhaling acht te ge-
ven. Om half 2 werd ik opgebeld: „Dokter, de pa-
tiënt heeft geen pols meer”. „Waarom roep je mij
niet iets eerder? ik kom dadelijk.” „Hoef niet
meer dokter, de patiënt is al koud.” Zoodra hadden
we onze hielen gelicht, de hoofdverpleegster en ik,
of ze haalden stiltejes een kussen en sliepen, en de
vrouw, waarvoor ze zorgen moesten, stierf zonder
eenige hulp! Dit is helaas niet slechts één keer, maar
meermalen voorgekomen.

Eens hadden we, om iets anders te noemen, twee
kindertjes op de zaal, beide met afzichtelijke won-
den. Beiden moesten dagelijks een sublimaatbad heb-
ben, één pastille voor ieder kind. Tien dagen achter-
een worden ze apart gebaad; dan op een dag kom ik
op de zaal en zitten beide kinderen in één bad met
twee pastilles. „Te kort gedaan had ze de kinderen
toch niet,” zei de verpleegster verontwaardigd, toen
ik haar bekorde!

Als ze 't maar even doen kunnen, meten ze alle
kinderen vlug af met één meter, die zonder ontsmet
te zijn van 't eene kind naar 't andere gaat. En wij
verbazen er ons nog over, dat één geval van dysente-
rie een heele zaal besmetten kan!

Een klein kindje werd eens binnen gebracht met
een zware huidziekte. Het kreeg natuurlijk alles
apart, ja de verpleegsters moesten het kind helpen
met een ander schort voor en haar handen telkenmale
in lysol ontsmetten.

Op een morgen kom ik onverwachts op de zaal en
vind de zusters erg vrolijk te zamen. Bij het
huidzieke kindje in bed hadden ze een ander kind
gezet, omdat „het zoo'n aardig spannetje was.” Van
berouw geen sprake, zelfs niet toen het andere kind
eenige dagen later ook besmet bleek.

Het is waar, ze zijn dol op kinderen, maar ze laten
een kind kalm alleen sterven, zonder dat iemand er
bij zit, zonder dat ze zelfs een scherm om 't bedje zet-
ten, en een kindje met zware keeltuberculose, dat
nog maar fluisterend spreken kan, doen ze na, als
het om water smeekt, maar geven het niet waarom
't zoo moeilijk vraagt.”

Op de vraag of mejuffrouw Valk dan geen toe-
komst zag in dit werk, gaf zij te kennen, dat ze haar
leven toch niet zou wijden aan iets, waar zij geen toe-
komst in zag. Er was immers reeds vooruitgang. „Er
is aan het Inlandsche volk nog zooveel op te voeden
en men is nog maar zoo kort geleden daarmee begon-
nen. Langzaam gaat het en vele tientallen jaren zul-
len nog moeten verlopen, eer wij over de resultaten
van het opvoedingswerk ook maar eenigermate tevre-
den kunnen zijn; maar het komt, daar ben ik zeker
van. En in dat geloof doe ik blijmoedig en vertrou-
wend dat, wat ik doen kan.”

De heer K. W. neemt dit oordeel op in het „N.
v. d. D.” in een hoofdartikel: „Het dommelende
Oosten”. Aan zijn commentaar ontleenen wij o.a.:
Het blijmoedig geloof van mej. Dr. Valk, dat er
resultaten zullen komen, al zal het, naar zij zich uit-
drukt, niet vlug gaan, deelen wij slechts ten halve.

Zoolang het Oosten niet christelijk is ge-
worden, in woord en in gedachten; zoolang zal er
geene ontwakning zijn. Alleen de Zending kan
van dit volk van indolente, een volk van denkende
en gevoelende wezens maken, met liefde, met plichts-
besef, met zelfopoffering.

Het is uitsluitend daarom dat de duistere par-
tij van Revolutie en Anarchie de Zending tegen-
werken. Zij is hun gevaarlijkste vijandin.

International Electric en Machine Cy
V/h R. GEERAERTS-REUTER
Licht Kracht Zwakstroom
INSTALLATIEN
's-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsenstr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

CRÉATIONS EXCLUSIVES
Broderies hautes nouveautés pour Robes, Manteaux
THÉÂTRE, BAL.
E. H. MERTENS-STRIVAIS
DESSINATEUR - BRODEUR
55 Wagenstraat vis à vis Scala, LA HAYE.
Ateliers spéciaux pour boutons sur tissus, découpages points
clairs et plissés.
LIVRAISON EN UNE HEURE!

De Koedoes-zaak.

De heer Z. geeft in het „Soer. Hbl.” eenige alge-
meene beschouwingen over de Koedoeszaak, uit den
aard der zaak slechts voor zoover daartoe aanleiding
bestaat in verband met het ter terechtzitting geble-
kene. De dieper liggende oorzaken blijven in het
duister; het ligt niet op den weg van den rechter
naar die oorzaken te delven, hoogstens kan hij zijn
onderzoek tot de aanleiding uitsprekken.

Het staat dan wel vast, dat in de optochten, welke
enkele malen door de Chineezzen van Koedoes tot uit-
banning van den influenzaduivel zijn gehouden,
vertooningen voorkwamen, welke beleedigend kon-
den zijn voor het gevoel der Mohamedaansche, al-
thans der Inlandsche bevolking. Het wekt verbazing,
dat het bestuur te Koedoes deze grievende vertoonin-
gen in bedoelde optochten heeft kunnen toelaten, op-
tochten die zelfs de mesdjid passeerden, te meer daar
er te Koedoes reeds lang spanning heeft bestaan,
waarvan aan te nemen is dat althans het inlandsch
bestuur op de hoogte was. Insteede dat bij het pas-
seeren van dien optocht voorbij de mesdjid excessen
plaats hadden, zien wij echter den volgenden dag de
beestachtige excessen eener blijkbaar georganiseer-
de volksmassa in de Chineesche buurt.

Men is in gebreke gebleven al dadelijk een onder-
zoek in te stellen naar de organisatie dier opstandige
beweging, die thans niet in rechten vaststaat. Voor
ieder onbevooroordeelde is het echter een uitgemaakte
zaak, dat de samenkomst der groote volksmassa nabij
de mesdjid het gevolg was eener georganiseerde
actie. Het maakt al een zeer zonderlingen indruk,
dat ook het Inlandsch bestuur te Koedoes naar dit
hoogst belangrijk onderdeel der zaak vrijwel geen
onderzoek en zeer zeker geen systematisch onderzoek
heeft ingesteld. De meest eenvoudige samenwerking
tusschen patih en ass-wedono ontbrak. „Hieraan
is het in de eerste plaats te wijten, dat vermoedelijk
nimmer behoorlijk licht over deze kwestie zal op-
gaan. Het moet volkomen uitgesloten worden ge-
acht, dat dit licht nog eens zal kunnen worden ont-
stoken, dank zij het groot manco aan geschiktheid
en energie in diverse lagen van het Inlandsch be-
stuur,” concludeert schr.

Om te weten of de S. I. schuldig is, is het con-
ditio sine qua non over voldoende gegevens betref-
fende de organisatie te beschikken. De organisatie
zal wel immer in het duister gehuld blijven. Daaruit
volgt, dat ook nimmer te bewijzen zal zijn of de S. I.
als zoodanig de hand heeft gehad in de organisatie
van het Koedoes-drama. De voor den S. I. minder
aangename consequentie hiervan is, dat ook zijn on-
schuld in deze richting nimmer zal blijken. Over de
diepere oorzaken van het drama, de organisatie en
den aard der leiding zwijgt ieder als het graf.

Ter terechtzitting komt men herhaaldelijk sterk
onder den indruk, dat het inlandsch bestuur eigen-
lijk bang was — en wellicht nog is — voor den S. I.
De bijwoning der S. I. vergadering door den patih
den dag na de vechtpartij bij den optocht, dus op
den morgen van den ongeluksdag, waar het ging om
een zuivere bestuursbemoedigen, moet tengevolge
hebben gehad, dat de S. I. zich nog meer ging be-
schouwen als een leidende macht, waaronder ook in-
landsche bestuursambtenaren zich gewillig bukten.

Het onderzoek heeft niet kunnen bewijzen of de
S. I. qua organisatie, schuldige moet worden ver-
klaard; niettemin heeft het zonneklaar doen blijken:
„dat de leidende figuren uit de kringen van den S. I.
ook een leidende rol in het Koedoes-drama hebben
gespeeld.” Op de bank der beklaagden zitten: van
den S. I., de vice-president, de adviseur, een com-
missaris, de adj.-secretaris, de president van kring
Prawoto, de mandoer van het kantoor en niet min-
der dan tien leden, te Koedoes zeer bekende kiahis-
godsdienstleeraars en hadji's.

Het Islamitisch karakter der gebeurtenis treedt
vooral door dit laatste sterk op den voorgrond. On-
der laatstbedoelde tien leden van den S. I. vindt men
den vice-voorzitter en eenige onderwijzers der Ara-
bische schoolvereniging en het staat vast, dat deze
lieden over grooten invloed beschikken.

De heer Z. besluit: „Wij achten ons niet gerech-

GEBR. DIEBEN (Fa C. J. DIEBEN)
Stoomwasscherij „Het Bonte Paard”.
Witte Singel 86 LEIDEN Interc. Tel. 1206
Eerste Electriche Bleek-Installatie.
De wasschen worden in Den Haag
afgehaald en bezorgd.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”
Amsterdam 142
72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.
Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

tigd in onze conclusies verder te gaan. Wanneer de voornaamste vragen inzake Koedoes onbeantwoord moeten blijven, dan is dit alleen te wijten aan de hoogst gebrekkige en verwarring stichtende wijze, waarop door inlandsche ambtenaren, al of niet bevangen door S. I.-vrees, het voorloopig onderzoek is gehouden. Uit het feit, dat de leidende S. I.-figuren een leidende rol in het Koedoes-drama speelden, trekke ieder overigens de conclusies, welke het gezond verstand hem voorhouden. Wij herhalen: het vonnis inzake Koedoes is nog niet geveld. Het laatste en hoogste woord is aan den rechter. Wij gaan slechts, naar hetgeen uit de ten laste legging en het tot dusver ter terechtzitting behandelde bleek, op onze journalistieke meening af.”

UIT DE INDISCHE PERS.

Een moeilijke beslissing voor den Rechter te Medan (Oostkust van Sumatra). De Raad van Justitie te Medan had op Dinsdag 4 November 1919 de strafzaak te behandelen van den inlander Saloen, een jongen van 13 jaar, die beschuldigd werd van moord, gepleegd op een Europeesch meisje van 7 jaar, ten einde zich te wreken over de ondervonden bejegening van de zijde van den vader van het meisje, den heer v. O., administrateur van de onderneming Poelau Ramboeng. Deze had hem nog wel als „Anak mas” (aangenomen zoon) aangenomen.

Beklaagde had een stuk bamboe in den mond van het meisje gestoken, aan de gevolgen waarvan zij overleed.

Volgens het onderzoek liep Saloen 4 dagen, nadat de moord in de maand Juni 1919 op de onderneming had plaats gehad, met het geheim van de misdaad rond.

Dáár zocht men te vergeefs naar het kind en toen ging beklaagde naar mevrouw v. O., zeggende dat hij een doekoen (vrouwelijke inlandsche geneeskundige) wilde raadplegen om te weten te komen waar zijn speelkameraadje zich ophield. Toen dit verzoek werd toegestaan, keerde beklaagde spoedig terug met de mededeeling dat de vader van de doekoen verklaard had dat het kind in het bosch sliep, waarop naar de aangewezen plek werd gegaan en het slachtoffer dood en in zódanigen toestand werd aangetroffen dat vele vleeschelijke deelen van het lichaam reeds door dieren en insecten waren aangevreten.

Bij het voorloopig onderzoek, dat zeer ernstig werd geleid, ontkende beklaagde eerst iets van de zaak te weten, doch ten slotte viel hij door zijn eigen verklaringen door de mand en erkende het misdrijf te hebben gepleegd als vergelding voor het hartzeer dat hem van de zijde van den vader van het meisje was toegebracht. Hij had het meisje naar den rivieroever gelokt, daarna in het water geduwd en vervolgens in het bosch gedood.

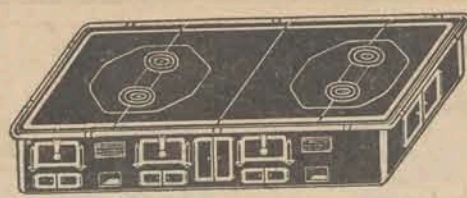
Of beklaagde geweld had gepleegd op het meisje kon door den geneesheer Dr. Dommering niet worden geconstateerd, aangezien het lijk in beschadigden toestand werd aangetroffen.

Als inlander was beklaagde natuurlijk voor zijn dagelijkschen Rechter, den Landraad, gebracht, doch aangezien deze niet anders kon beslissen dan hem ter beschikking van het Bestuur te stellen, ten einde hem, met het oog op zijn jeugdigen leeftijd, te doen opnemen in een verbeteringgesticht, achtte de Raad van Justitie het noodig dat een nader onderzoek werd ingesteld.

Deze Raad riep de hulp in van Dr. Dommering, die een uitvoerig rapport indiende en tot de conclusie kwam, dat de geestvermogens van den beklaagde in goeden toestand verkeerden. Hij wist het gebruik van geld zeer goed, was op de hoogte van eene dagverdeling en de kennis van tal van zaken, die niet op de scholen geleerd worden, was hem niet vreemd.

Het verschil tusschen goed en kwaad kon hij echter niet begrijpen, het gevoel van berouw kende hij niet, evenmin als dat van medelijden en de slotsom van den geneesheer was, dat Saloen een geboren misdadiger was.

De vraag, welke straf moest worden opgelegd, was niet gemakkelijk te beantwoorden, doch vast stond,

Fa P. J. MEIJS & ZON Wassenaarsche-
straat 1, 3, 5,
Hoffeveranciers

Fabriek van 144
FORNUIZEN
met toebehooren
voor Hotels,
Restaurants,
Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
Telef. Interc. 465

dat beklaagde, die in vóórarrest was, niet vrij meer in de gemeenschap kon rondlopen.

Gevangenisstraf werd niet geschikt geoordeeld, met het oog op den jeugdigen leeftijd en waardoor hem de gelegenheid werd ontnomen zich te beteren.

Het was echter mogelijk, dat beklaagde ouder was dan 13 jaar en misschien wel 17 jaar of althans boven de 16 jaar kon zijn, doch toen de voorzitter van den Raad van Justitie deze vraag aan den geneesheer stelde, kon hij daarop niet stellig antwoorden en was hij van meening, dat plaatsing in een verbeteringgesticht voor zeer langen duur en onder streng toezicht voor den beklaagde de beste oplossing was.

De adviseur van de vereeniging „Pro Juventute”, Mr. van Unen, wees op de provocatie van de zijde van den heer v. O., ten gevolge waarvan de beklaagde hem wilde treffen in zijn kind, zoomede op de bekentenis en op de misdrijven, die de kinderen in Europa ook dikwijls begaan. En aangezien hij van oordeel was, dat beklaagde in den toestand verkeerde, dat hij zich in den loop der jaren wel kon verbeteren, adviseerde ook hij tot opname in een verbeteringgesticht onder strenge tucht en voor langen tijd.

Het is te hopen, dat het gesticht daartoe in staat zal zijn, zegt de schrijver in de *Sinar Hindia* van 13 November 1919.

Gevecht tusschen Amboneesche en Menadoneesche militairen te Poerworedjo (Java). Op 10 November 1919 werd een Ambonsch soldaat op den grooten weg te Poerworedjo door een aantal Menadoneesche militairen omringd en met een kapmes zoodanig toegetakeld met 7 wonden, dat hij in het militair hospitaal werd opgenomen.

De wonden waren wel ernstig, doch niet doodlijk. Toen de Menadoneezen in de kazerne terugkeerden, werden zij in arrest gesteld en stelden de wederzijdsche landgenooten zich partij, doch het kader wist de hoofdmannen te kalmeeren, terwijl de militaire autoriteit door consigneeeren herhaling van conflicten trachtte te voorkomen.

(*Sinar Hindia*, 13 Nov. 1919).

Tentoonstelling van Manga-vruchten. Door de vereeniging „Mardi Korno” te Bangil (Java) werd op 2 November 1919 eene tentoonstelling van Mangavruchten gehouden in het residentiehuis te Pasaroean.

Bij die gelegenheid werd door vele heeren het woord gevoerd, die allen den vooruitgang op dit gebied prezen.

Er waren 90 soorten van Manga tentoongesteld. Men hoopt op samenwerking met het personeel van de Gouvernmentstuinen, waardoor de ontwikkeling van deze vruchtenteelt zeer zou worden bevorderd.

Het aantal bezoekers steeg tot 13000 De mantri-Goeroe van de Hollandsch-Inlandsche school hield eene voordracht over de verbetering van de vruchtenteelt.

(*Sinar Hindia*, 17 Nov. 1919).

Het N.-I. Gouvernement als handelaar. In de *Poerwarta Soerabaja* van 20 November 1919 wordt protest aangeteekend tegen het feit, dat de Indische regeering zich, behalve met de voedselvoorziening, nu ook al gaat bemoeien met den handel in Amerikaanse schrijfmachines.

Bij circulaire is n.l. bepaald, dat de Indische firma's, die Amerikaanse schrijfmachines invoeren, deze moeten aankopen bij het gouvernements-inkoopbureau in Amerika, ter voorkoming van prijsopdrrijving.

De bij dezen handel betrokken handelaars te Weltevreden en Soerabaja hebben dientengevolge een rekest aan de Regeering ingediend en tegen den Regeeringsmaatregel bezwaren ingebracht en er o.m. op gewezen, dat de duurdere prijs van de schrijfmachines (100 pCt.) hoofdzakelijk een gevolg is van de hooge transportkosten.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het conflict tusschen de Noordelijke en Zuidelijke partijen in Groot-China. In het Koloniaal Weekblad

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 • TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELN EN
PRIMA WAREN. 189

Bediening aan huis zonder prijsverhooging

TOKO BOGOR
Suezkade 122^b - Den Haag - Tel. 3472
Bijzonder aan te bevelen onze
Sambals, Boemboe's en Seroendeng
Steeds versch. — Zorgvuldige bereiding.

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes. 170
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
Rustige ligging.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Hotel VAN DEN ABEELN
SCHEVENINGEN
Het geheele jaar geopend.
Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
175 Aanbevelend, P. ENGELS.

„DE BIJENKORF”
:: Lunch- en Tearoom ::
Koude- en Warme Schotels 183
WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
163 Directeur: J. VAN GEEMERT.

Maison van Wijk
Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90
Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
Dejeuners, Diners en Soupers.
135 **KOUDE EN WARMESCHOTELS.** J. H. M. KOETS

Het sedert 1911 gevestigde
Indisch Restaurant „Waroong Djawa”
Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882
heeft geen filialen. 193
UITZENDING VAN DINERS.

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
Haagsche Bosch Den Haag
Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.
Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Diners
en Partijen
Oprijlaan met Garage. Kegelbanen in aanbouw.
Tennisbanen. 9

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland 13
Beschuit en Roggebrood
voor export.

Tel. 4060 - Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Dinners à f 0.90 Vleesch Groenten Aardappelen	Dinners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Dinners à f 1.60 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	--

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 0.90 f 20.50, 24 diners à f 1.- f 23.-
 24 diners à f 1.60 f 37.50, 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 320
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken contrôle-sluiting.

Restaurant VAN DER PIJL
 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 „Central”

In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot
 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble

WILLY HONSBEEK

Hôtel „de Oude Doelen”
 en
Pavillon „Oude Doelen”
 DEN HAAG - SCHEVENINGEN

Restaurant de tout premier ordre.

Thé Concert - Diner Concert
Soupe Concert

American Bar Grand Orchestre

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.

Dejeuners, Dinners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447.

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA

Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN

Pension vanaf f 4.- per dag.

van 1 Januari 1920, No. 1, werd het een en ander medegedeeld met betrekking tot de pogingen, welke door den President der Chineseche Republiek in het werk zijn gesteld om eene toenadering tusschen de Noordelijke en Zuidelijke partijen in Groot-China in het leven te roepen.

De gedelegeerde van de Noordelijke partij, de heer Wang Yitang, zou met den gedelegeerde van de Zuidelijke partij, den heer Tang-Shao-Yi, samenkomen, terwijl de conferentie te Shanghai zou worden gehouden.

Toch schijnt het met die besprekingen niet al te best te vlotten; althans de „Pewarta Soerabaja” van 15 November 1919 bevat de mededeeling, dat in den bestaanden toestand nog geen verandering is gekomen en dat beide partijen vrij onverschillig staan tegenover het groote vraagstuk dat voor China van zulk een groot belang is.

Het heeft er veel van, zegt de berichtgever, of beide partijen het er nu op gezet hebben om zekere kracht te ontwikkelen en dat er onder die omstandigheden van een samengaan geen sprake kan zijn.

Niettemin is er iets uitgelekt dat in zoover gunstig is, n.l. dat de heer Dr. Sun-Yat-Sen, de bekende Zuid-Chineseche leider, eene ontmoeting zou hebben met den heer Tuan-Chi-Yai van de Noordelijke partij.

Deze heer Tuan-Chi-Yai is een vriend van Japan en heeft, volgens berichten uit Peking, pogingen aangewend om voor dat land uit den weg te gaan, hetgeen, als hem dit gelukt, hem dwingt elders steun te zoeken.

Op dit oogenblik staan beide heeren nog vijandig tegenover elkander en trachten elkander vrees in te boezemen, doch, hoewel de heer Tuan-Chi-Yai tot de scherpzinnige en krachtige figuren behoort in China, die reeds veel nuttigs heeft tot stand gebracht, zoo heeft hij toch vredelievende aanrakingen gezocht met den heer Dr. Sun-Yat-Sen, die, zooals bekend is, beschikt over een zeer helderen gedachten-gang en stellig een toegestoken hand niet zal weigeren. Bij die pogingen tot toenadering liet de heer Tuan-Chi-Yai weten, dat, ingeval van een aaneensluiting van de beide partijen in China, Japan daaraan geen steun meer kon verstrekken.

Bij den heer Dr. Sun-Yat-Sen sprak dit vanzelf, terwijl hij de meening was toegedaan, dat, als er van het verlenen van steun sprake was, Amerika of Engeland in de eerste plaats daarvoor in aanmerking zouden komen.

In die landen valt iets te leeren voor China en dat was de reden waarom hij vroeger steeds Engeland's hulp had ingeroepen, doch helaas te vergeefs. Niettemin gelooft hij toch, dat het eenmaal tot die hulpverstreking van Engeland zal komen.

De heer Dr. Sun-Yat-Sen blijft steeds volharden bij zijne pogingen om het Chineseche publiek op de hoogte te houden van zijne denkbeelden en actie. Zoo hield hij op een der laatste dagen van de maand October 1919 voor een groot en belangstellend publiek eene voordracht in het gebouw van de Wereldvereeniging van Chineseche Studenten te Sjanghai, waarbij hij melding maakte van het verslag met betrekking tot het persoonlijk onderhoud dat hij had gehad met den gedelegeerde van de Noordelijke partij, den heer Wang-Yitang. Aangezien deze op de hoogte was van de vredelievende neigingen van den spreker, liet hij hem weten dat, als de heer Wang-Yitang wilde medewerken aan de vorming van een nieuw Parlement voor geheel China, hij daaraan zijn vollen steun zou geven en alles zou doen om die taak te vergemakkelijken.

Toen de heer Wang-Yitang Peking verliet om de reis naar Zuid-China te ondernemen, stuitte hij daar op een tegenstand, die zijn persoon gold en die tot gevolg had dat hij gedwongen werd te Nanking te verblijven tot het conflict was opgelost. Daarna stuurde hij een afgevaardigde naar Dr. Sun-Yat-Sen, die dezen vroeg hoe hij het toch moest aanleggen om tot eene vredelievende schikking te geraken en waarop het antwoord werd gegeven, dat, als de heer Wang-Yitang wilde medewerken aan de vorming van een nieuw Parlement voor geheel China, hij

moest zorgen zoo spoedig mogelijk te komen.

Dr. Sun-Yat-Sen zou dan zorgen dat de geheele beweging in goede banen zou worden geleid.

De heer Wang-Yitang kwam over en eerst daarna had de ontmoeting plaats. Het onderhoud duurde vrij lang en van beide zijden was men openhartig.

De heer Wang-Yitang deed het voorstel om de twee bestaande Parlementen tot één Parlement te vereenigen en dan een nieuwe Grondwet in het leven te roepen, doch de heer Dr. Sun-Yat-Seng bleef op zijn stuk staan en eischte dat een geheel nieuw Parlement zou worden gevormd. Voor het geval niet in dien eisch kon worden getreden was het beter dat de opstand opnieuw uitbrak, waarop de heer Wang-Yitang antwoordde dat hij eerst later daarop bescheid kon geven.

Gegeven deze omstandigheden deelde de heer Dr. Sun-Yat-Sen zijn gehoor mede, dat er nu slechts twee mogelijkheden bestonden, n.l. of de vorming van één wettig Parlement of een nieuwe revolutie en dat, als alle aanwezigen eenstemmig en eensgezind dezen weg wilden inslaan, hij voor een voortdurende rust kon instaan.

Geheim militair verdrag tusschen China en Japan. De Zuidelijke Partij in China verlangt in het algemeen belang de openbaarmaking van het geheim militair verdrag, hetwelk met Japan gesloten is en waarvan een 14-tal documenten in handen zijn van den heer Wang-Yitang, gedelegeerde van de Noordelijke Partij.

Het is nu gebleken, dat Japan 450 miljoen Dollar aan China heeft geleend, terwijl het schijnt dat daarbij allerlei regelingen zijn getroffen met betrekking tot China's strijdmacht, zoowel te land als ter zee, tot de handhaving der politie, de beschikking over de ijzer- en steenkoolmijnen, enz.

Verdere verwickelingen in China. Telegrammen uit Peking maken melding van tal van kleine gevechten, welke plaats hebben tusschen de Zuidelijke en Noordelijke partijen. Deze laatsten hebben zich aangesloten bij roovende overgelopen personen van het Zuidelijke leger. Dit leger schijnt over geen voldoende hoeveelheid oorlogsmateriaal te beschikken.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De West-Indische Gids.

De hr. A. van der Deure opent de Januari-afl. met een artikel over de rechtszekerheid van den grondeigendom in Suriname. Schr. constateert dat het hiertoe treurig is gesteld en pleit o.a. voor de invoering van het Torrensstelsel. — Dr. R. Römer vervolgt zijn sanitaire beschouwingen in verband met immigratie van werkkrachten in Suriname. — Pr. P. A. Euwens publiceert het eerste gedeelte van een opstel: Curaçao's eeuwfeest, 1816 — 4 Maart — 1916. Deze breed opgezette historische bijdrage verdient volle belangstelling en bevat interessante bijzonderheden (o.a. over de inneming van Curaçao door de Engelschen op 1 Januari 1807). — Mr. R. Bijlsma schrijft over „Militairen als gouverneur van Suriname in de eerste helft der achttiende eeuw.” — Verder bevat deze afl.: Eerste Kamer der Staten-Generaal. Zitting 1919—1920 (over de wijziging van het Regeerings-Reglement van Curaçao). — Bestuursinrichting van Suriname. — Uit de pers (Vereeniging van Oost- en West-Indische katholieken, enz.). — Bibliographie. — Mededeelingen.

Indologenblad.

In No. 7 schrijft H. J. H(oekstra) een artikel over den eed in den Indischen Archipel (wordt vervolgd). — Onder het opschrift „Een wenk over geld voor de Oostgangers” vindt men raadgevingen voor hen, die naar Indië vertrekken en aan de tusschenstations inkoop willen doen. — Verder bespreekt K. W. L. B. de geschriften van Dr. N. Adriani en Ds. Rauws over de Zending, resp. in Posso en Nieuw-Guinea.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 47: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XIV. Cornelis Speelman, door N. — Reiserinneringen uit Java, Malang en het Tenggergebergte (met mooie illustraties), door K. (wordt vervolgd). — Aan boord van een mailstoomer. Het Suezkanaal, door J. Croiset.

The Ceylon Antiquary and Literary Register.

In afl. 2 van deel V (Oct. 1919) schrijft J. P. Lewis over „Old Dutch custom at Batticaloa”, speciaal over

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand, desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,

Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAIJA.
 Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM

SINGEL, HOEK HEILIGENWEG

Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng

HEERENKLEEDING NAAR MAAT

Indische Uitrustingen

Vraagt geïllustreerden Catalogus.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

de namen bij onze voorvaderen op Ceilon in gebruik (en niet alleen op Ceilon natuurlijk), als frikkadel, poffertjes, wafel, broeder, pannekoek, enz., allemaal namen met betrekking op de gastronomie.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 25 van den 4en jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt. Het vermenigvuldigen van cultuurplanten, door A. de Koning. — Voedselvoorziening in Bantam. — Causerieën over natuurwetenschap, door H. van Meurs. — De toepassing van phosphorzuur-bemesting bij de cultures, door M. — De thee-export, door L. Beling. — In de rubriek Landbouwberichten uit Indische bladen vindt men o.a.: Verhooging van de productie met voedingsgewassen. — De Kediri'sche Landbouwvereniging. — De Malangsche Plantersvergadering. — Verslag omtrent de gouv. kina-onderneming te Tjinjroean.

Buiten. Geïllustreerd Weekblad.

De Nos. 5 en 6 (31 Jan. en 7 Febr.) bevatten een met tal van kiekjes verlicht opstel van Mevr. M. B. de Lange de-Bruijn: Dagelijksche dingen van Curaçao. Wellicht bevat dit vlot geschreven artikel stof tot bespreking voor den schrijver der rubriek „Curaçao” in het Kol. Weekblad; dezerzijds wordt er intusschen gaarne de aandacht op gevestigd.

Kolonisatie en poenale sanctie.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen het „Verslag nopens de overwogen plannen en maatregelen betreffende de kolonisatie van Javaansche werklieden op de cultuurondernemingen ter Oostkust van Sumatra, in verband met de voorgenomen afschaffing van de zogenaamde poenale sanctie in de koelie-ordonnantie.” Het verslag is samengesteld door den hr. C. Lulofs, die van regeeringswege als leider werd toegevoegd aan een comité (bestaande uit den president van A.V.R.O.S. en eenige hoofdadministrateurs van cultuurondernemingen ter Sum. O. K.). Deze korte vermelding zal o.i. wel voldoende zijn om de belangstellenden in het onderwerp tot nadere kennismaking met het geschrift aan te sporen; alleen willen we ter voldoening van ingekomen vragen omtrent de juiste betekenis van „poenale sanctie”, waarover in den laatsten tijd herhaaldelijk wordt geschreven, het volgende aantekenen (met gebruikmaking der woorden uit het verslag zelf). Onder poenale sanctie wordt verstaan de bepalingen houdende strafbedreiging tegen inbreuk op de werkovereenkomsten van de zijde der werklieden en tegen weigering om den verplichten arbeid te verrichten, alsmede die betreffende de terugbrenging met den sterken arm van werklieden naar de onderneming.

De Banier.

In No. 3 (16 Januari '20) is opgenomen het slot van het artikel over de persoonlijke verhouding van Indiërs en Europeanen in Engelsch-Indië (vooral in verband met de Christelijke zending). — Verder eveneens het slot van „Het standpunt der Regeering inzake decentralisatie van het onderwijs”, ter kennis van het publiek gebracht door den 1en gouv.-secretaris Vreede.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Afl. XXIV van den 11en jaargang bevat de Notulen der Alg. Verg. van de Soekaboemische Landbouwvereniging, gehouden 22 Sept. A.p. Van de daarin behandelde onderwerpen en voordrachten vermelden we: Korte mededeeling inzake het voedselvraagstuk, door Reynst. — De jaren 1917 t/m. 1919 en de Helopeltis op Tjipongpok, door H. van Warmelo. — Hoe men de maïs moet onderhouden en hoe men rijst kookt. — Ten slotte een voordracht van den hr. Stortenbeker over „de Soekaboemische Landbouwvereniging en den Sarikat Islam”, welke met aanhoudend applaus en bravo-geroep werd beloond, waaruit het volgende, teekende citaat: „De leiders van den Sarikat Islam hebben niet het recht het volk in de Preanger op te zweepen tot opstand, enz.; ik tart een ieder, om te ontdekken, dat de cultures niets anders dan voorspoed en welvaart, ja zelfs weelde in de Preanger gebracht hebben. Het volk in de Preanger heeft het recht niet om ontevreden te zijn, nog minder om revolutie te willen spelen; daarvoor is het den planters te veel dank verschuldigd en het is dan ook meer dan onvergeeflijk, dat de Sarikat Islam met zijn acties het vroolijke, gelukkige Soendaneesche volk tracht te vervormen tot een troep bandelooze schavuiten.”

De Indische Mercur.

Prof. Dr. E. A. F. C. Went schrijft in No. 8 een artikel, getiteld: „Buitenzorg zetel van een faculteit van wis- en natuurkunde? Een gevaar voor den landbouw in Indië.” Hoewel schr. den tijd nog lang niet gekomen acht voor het oprichten eener universiteit in

Indië, vreest hij niettemin dat de Indische Regeering aan den van zekere zijde uitgeoefenden drang geen weerstand zal kunnen bieden. Mocht het er dus van komen dat zulk „een derde rangs-Universiteit” op Java wordt gesticht, dan hoopt schr. dat althans geen natuurwetenschappelijke faculteit te Buitenzorg zal worden gevestigd. Prof. W. zet uiteen, dat daarmede aan den Indischen landbouw onberekenbare schade zou kunnen worden berokkend, als voornaamste argument aanvoerend dat de te Buitenzorg aanwezige krachten door hun benoeming tot professor met al de gevolgen van dien, aan hun eigenlijke, zoo nuttige, taak zouden worden onttrokken. — Verder vindt men in genoemd nummer een artikel van M. W. Etty over de suikerindustrie in Antigua. — Eene bespreking, door C. H. L. Baelde van „Pest en pestbestrijding”, door Dr. F. H. van Loon. — Goud- en zilvermarkt in 1919. — Opmerkingen over wol in Britsch-Indië. — Voorts de gewone rubrieken: De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz. — In de rubriek Technisch overzicht der suikerindustrie nog uitvoerige mededeelingen over op Hawaii genomen proeven om uit ampas papier te vervaardigen.

Uitbreiding Technisch Onderwijs.

Onder dit opschrift schrijft de Ind. Merc. (Nr. 8, blz. 127): De commissie, aan welke was opgedragen de Regeering voor te lichten omtrent de gelegenheid voor technisch onderwijs in Ned.-Indië, is met haar arbeid gereed gekomen. Zij heeft haar conclusies bij de Regeering ingediend; het rapport volgt later, melden de met de laatste mail ontvangen Indische bladen. De commissie blijkt van oordeel dat inderdaad aan uitbreiding van het technisch onderwijs behoefte bestaat. Zij beveelt aan de oprichting van middelbare technische scholen, in den geest als indertijd reeds door den toenmaligen hoofdinspecteur der S.S., den heer Damme, ontworpen. De Regeering zal vermoedelijk dit voorstel overnemen in dien zin, dat de op te richten middelbare technische scholen aansluiten op de mulo scholen, naar boven aansluiting zullen geven op de technische hoogeschool. Eindconclusies der commissie zullen binnenkort in druk worden uitgegeven, zoodat wij spoedig in staat zullen zijn hieromtrent meerdere bijzonderheden mede te deelen.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick wijdt in No. 8 een beschouwing aan den dienst voor waterkracht en electriciteit in Indië, naar aanleiding van het eerste jaarverslag en de studie van ir. A. Groothoff: Het waterkrachtwezen in Ned.-Indië (verschenen in „Koloniaale Studien”).

Handelsberichten.

No. 675 bevat gegevens over de a.s. vierde „Jaarbeurs” te Utrecht, voor zoover daarbij de Koloniën officieel betrokken zullen zijn. — Verder bevat dit nummer een uitvoerig overzicht van den inhoud van het werk van den ir. J. Koomans over de stichting van een staalindustrie op Midden-Celebes. — Voorts o.m. een korte economische beschrijving van het landschap Teupah op het eiland Simeuloe (of Simaloer).

Der Neue Orient.

In No. 2 van Band 6 schrijft Prof. Dr. R. Fitzner een opstel over „Die Kopræerzeugung in Niederländisch-Indien.” Een tweetal kaarten, één van Ned.-Indië als geheel en één van Java, geven een duidelijk beeld van de streken waar de cocospalm voorkomt en in welke hoeveelheid.

In- en Uitvoer.

Dr. C. te Lintum schrijft in het nummer van 18 dezer het eerste gedeelte van een historische bijdrage over de spoorwegen op Java.

De Macedoniër.

Uit den inhoud van het Febr.-No.: Zending en Evangelisatie, naar F. Monninger, door H. Dijkstra. — Het Godsbegrip der Mohamedanen en de zuilen van den Islam, door L. Tiemersma (wordt vervolgd). — Uit mijn camera, door H. Dijkstra.

Javaansch of Indisch nationalisme.

Onder dezen titel verscheen bij H. A. Benjamins te Semarang (reeds in 1918, doch waarschijnlijk tengevolge van den oorlog hier te lande eerst nu bekend) een geschrift: „Javaansch of Indisch nationalisme”, hetwelk de volgende hoofdstukken bevat: Javaansch nationalisme, door R. M. S. Soeriokoesoemo. — Federatie of Unie (een toekomstprobleem), door A. Muhlenfeld. — Het Indisch nationalisme en zijn rechtvaardiging, door Tjipto Mangoenkoesoemo (met kantteekening van mej. Bertha Walbeem). — Onze principes. Het Indisch en Javaansch nationalisme, door J. B. Wens. — Wederwoord, door A. Muhlenfeld. — Een slotwoord, door

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Amponan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000. — Reserven f 30.000.000.

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 100.000.000.—
(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 25.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen
--	-------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Conraut.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.—
Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Boreulo Boskoop Coevorden Culenburg Delft Den Burg (Texel) Deventer Doetinchem Dokkum Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geidermalsen Genda Gorinchem Groenlo Greningen Haarlem Harlingen Heerenvaan Heider (den) Heugelo (O.) Hoogeveen Hoogeveen Hulst Katwijk Leeuwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Slidrecht Sneek Stadskanaal Terneuzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Veendaal Vlissingen Widervank Weerden IJmuiden Zeilst Zierikzee Zutphen Zwijndrecht
--	--	--

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

= HAARLEMSCHE = BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.
Met 1 dag opzegging 2 %
Met 3 maanden opzegging 3 %
Met 1 jaar opzegging 4 %
Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL” Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE- ...
EN ONGEVALLEN-VERZEKERINGEN

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM
 TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145
 Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-
VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN
 Directie: F. A. SOREL.

**NEDERLANDSCHE
HANDEL = MAATSCHAPPIJ**

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
 Statutaire Reserve 14,590,545.-
 Buitengewone Reserve 17,000,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseringen en Financieringen. — Schrifte-
 lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
 Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
 Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co.

Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang,
Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken,
 provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd,
 likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren,
 mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas,
 melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken,
 bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

f 26.000.000.-

Omdat de

Z. H. V.

Weteringkade 41

's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling
 in haar voorwaarden heeft kon
 zij reeds zulk een belangrijk be-
 drag aan collectieve verzekering

tegen ziekte afsluiten.

Tjipto Mangoenkoesoemo. — Nawoord, door J. B. Wens.

Mededeelingen van het Proefstation te Medan.

Na de verbeterde communicatie tusschen Indië en Ne-
 derland, zijn we weder in de gelegenheid ook op het
 hierboven genoemde periodiek de aandacht te vestigen.

Van enkele in 1919 verschenen Nrs. volgt hier de
 inhoud: No. III. Bestrijding der tabaksluis in Deli,
 door J. E. A. van den Dorp. — Aanteekeningen over
 de Lasioderma-bestrijding, door Id. — Een en ander
 over de „Groene Capside”, door Id. — No. IV: Bemestingsproeven bij de tabak in het veld, door Dr. K. Diem. — No. VI: Selectie-proeven met Deli-tabak (vervolg), door J. A. Honing. — No. VII: Een en ander betreffende de geologie en agrogeologie van Sumatra's Oostkust, door Dr. E. C. J. Mohr. — Bespuitingsproeven met arsenicum in verband met verbranding en rupsenvraat, door J. van Dijk. — Over den slibafvoer van de Deli-rivier, door Dr. S. Tijnstra Bzn. — No. VIII: Een nieuw model voor sorteerloosden, door M. Imhoff. — Bemestingsproeven op zaadbedden in het najaar van 1917, door J. van Dijk.

* * *

Een stem uit Indië over de bevordering der produc-
 tie, door B. Braat Jzn. (Tijdschr. der Maatschappij
 voor Nijverheid, Febr. 1920).

Gegevens omtrent de koffiebossen-boeboek, door Dr. W. Roepke (met platen). (Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten No. 38).

Bepalingen betreffende het gevangeniswezen. Deel I. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen. (Batavia, Landsdrukkerij).

Agrarische regelingen voor de zelfbesturende land-
 schappen buiten Java en Madoera. Samengesteld door
 het Dep. van B.B. Afd. Agrarische Inspectie. (Welte-
 vreden, Visser en Co.).

From Sindanglaya to Garoet (with illustrations). —
 From Bandoeng to Garoet (with illustrations). (Pictu-
 resque Neth. East India. Vol. I. No. 7).

Het Javaansche schimmenspel, door Constant van
 de Wall. (In de jongste afl. der Vereenigde tijdschrif-
 ten „Caecilia” en het „Muziekcollege”).

Wetboek van Koophandel voor de kolonie Suriname
 en uitvoeringsbesluiten. ('s-Gravenhage, Gebr. van
 Cleef, f 2.10. 1)

1) Op verzoek zullen we — zoo mogelijk — in den vervolge
 de prijzen der vermelde boeken opgeven. In den regel zal t echter
 niet mogelijk zijn bij Indische uitgaven.

Suriname.

Als naweeën van den wereldoorlog hebben de Misi-
 en in Suriname het zwaar te verantwoorden. In het
 begin van December van het vorige jaar — zie ons
 nummer van 4 December — verscheen in eenige Ka-
 tholieke bladen een beroep van Mgr. Th. van
 Roosmalen, Tit. Bisschop van Antigonie,
 Apostolisch Vicaris van Suriname, met verlof in Ne-
 derland, op de liefdadigheid van Nederland's Katho-
 lieken. Ondanks alle bezuiniging, zelfs op het nood-
 zakelijke, steeg de schuldenlast der Missie schrikba-
 rend. De inkomsten verminderden en de uitgaven
 stegen maar al door.

Pater Verheggen uit Suriname trekt nu
 het land door om lezingen te houden en belangstel-
 ling te wekken voor het werk der Missie.

Onlangs kwam de heer Voullaire, Bisschop
 van de Evangelische Broedergemeente uit Suriname,
 hier aan. In de *Bredasche Courant* vinden wij het
 verslag van een zeer interessante lezing, door hem
 aldaar gehouden op een vergadering door het „Te-
 huis voor Militairen” belegd. De spreker, die 25 jaar
 in Suriname heeft doorgebracht in dienst der zen-
 ding, schetste het leven der Boschnegers, een zeer
 interessant deel van Suriname's bevolking.

En nu vinden we in *Het Algemeen Handelsblad*
 een ingezonden stuk onder het hoofd „De Herrnhut-
 ters in Suriname”, van de hand van Baron van
 Asbeck, oud-gouverneur van Suriname, waarin
 krachtig wordt aangedrongen op hulp voor de zen-
 ding.

Een „Herrnhutter” heeft aan den oud-Gouverneur
 geschreven:

„Ik zoude u van harte dankbaar zijn wanneer u
 aan het publiek in Nederland duidelijk kon maken,
 dat wij Herrnhutters nog wel f 34.000 waard zijn.”

En nu schrijft Baron van Asbeck:

„Die f 34.000 zijn het berekende bedrag van het
 onmiddellijk benodigde om de zending in Suriname
 gaande te houden. Indien het Bestuur der Broeder-
 gemeente in Herrnhut, dat de gelden tot nu, voor
 Suriname jaarlijks noodig, bijebracht — Neder-
 land zelf draagt jaarlijks ongeveer f 9000 bij — in
 deze onmiddellijke behoefte zou moeten voorzien-
 zou het pl.m. 700.000 Mark moeten bijeenbrengen
 en daartoe ziet het geen kans. Wordt er nu niet op
 andere wijze in voorzien, dan moet aan de Herrnhut-
 ter-zending in Suriname een einde worden gemaakt.”

Ik weet niet of het voorgaande duidelijk maakt,
 dat die „andere wijze” moeilijk anders kan zijn dan
 Nederlandsche hulp. Rust niet op Nederland, op
 regeering en volk, de plicht de handen ineen te
 slaan voor dit reddingswerk? Is dat niet een eere-
 schuld tegenover de 185 jaren arbeid?”

En dan deelt Baron van Asbeck mede, dat
 Bisschop Voullaire, die Suriname kent als geen, hier
 te lande wil optreden en de nooden der zending uit-
 eenzetten; hij wil trachten het dreigend gevaar af
 te wenden met Nederlandsche hulp; hij heeft ver-
 trouwen in het Nederlandsche volk en begint zijn
 rondgang met goeden moed.

Wij geven in overweging om van de plaatsen waar
 en de datums waarop de lezingen gehouden zullen
 worden, ook in het Koloniaal Weekblad mededeeling
 te doen.

* * *

Niet alleen in Suriname is men op zijn „tijdscho-
 ten” gesteld. Onder dit opschrift zendt een vrien-
 delijke lezeres ons het hieronder volgende uitknip-
 sel, vermoedelijk uit de *Nieuwe Rotterdamsche Crt.*

„De commissie voor het marktwezen te Blackburn
 heeft van het ministerie van binnenlandsche zaken
 vergunning gekregen om het kanon op de veemarkt,
 dat om één uur 's middags op marktdag werd afge-
 schoten, om den tijd aan te geven, weer in dienst te
 stellen. Tijdens den oorlog was aan dit kanon krach-
 tens de rijksverdedigingswet het zwijgen opgelegd.
 De commissie had in Maart geschreven, om vergun-
 ning te vragen, het tijdslein in eere te herstellen,
 maar kreeg geen antwoord. In Juni werd nog eens
 een brief gestuurd en kreeg men bericht, dat de zaak
 „de aandacht had.” In September ging een derde
 dringende brief in zee, maar er kwam nog geen ant-
 woord.

In de vorige maand werden nieuwe vertoogen tot
 den minister van binnenlandsche zaken gericht en,
 na tien maanden wachters, is de vergunning nu af-
 gekomen.”

Meent de vriendelijke lezeres hiermede gouverneur
 Staal en den Minister van Koloniën te zullen ver-
 murwen om de tijdschoten te Paramaribo — althans
 het ochtendschot — te herstellen, dan vreezen wij,
 dat haar een teleurstelling wacht. Wellicht zou ze
 meer succes hebben als ze trachtte de economische
 waarde van het ochtendschot in cijfers uit te druk-
 ken.

* * *

Aan *Handelsberichten* van 19 Februari ontleenen
 we de volgende mededeeling van het Departement
 van Koloniën betreffende de *Jaarbeurs te Utrecht*:

Evenals op de vorige Utrechtsche Jaarbeurs
 zal de 4de Afdeling van het Ministerie van Kolo-
 niën ook ditmaal op de Jaarbeurs vertegenwoordigd
 zijn. Wederom zal op het Vreeburg het bekende kolo-
 niale paviljoen worden betrokken en daarin een ver-
 zameling monsters van producten uit Nederlandsch-
 Indië, Suriname en Curaçao worden uitgesteld. Het
 paviljoen waarin vroeger ook de spreekkamer en de
 wachtkamer was, wordt thans geheel voor de mon-
 sterverzameling ingericht, welke verzameling aan-
 merklijk kon worden uitgebreid en verbeterd door
 de ontvangst van een groot aantal monsters uit de

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door
 stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. RIJKSEN Gzn. 211

**INTERNATIONALE
COMMERCIELE BANK,**
's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193
KAPITAAL Fl. 5.000.000.—
Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

verschillende koloniën. Bovendien hebben de koloniale besturen een groote collectie foto's gezonden betreffende de cultures, de nijverheid, den handel, de scheepvaart, het mijnwezen, de maatschappelijke samenleving, enz., welke foto's thans in het paviljoen bezichtigd kunnen worden. En ten slotte zal een aantal duidelijke graphieken een denkbeeld geven van de productiekracht onzer koloniën en zal een tweetal speciaal daarvoor geschilderde kaarten de buitenlandse bezoekers aangaande ligging en den omvang van de Nederlandsche Koloniën op de hoogte stellen.

Onmiddellijk naast het koloniaal paviljoen zal men nu de spreekkamer en de wachtkamer van het Departement van Koloniën aantreffen (monsterkamers no. 313 en 313a). De heer van der Worff, commissie bij de 4de Afdeling, zal daar van 9—12 en 2—5 uur zitting houden voor het verstrekken van inlichtingen betreffende handel, nijverheid en landbouw van de koloniën. De heer van der Waals, hoofdcommissie bij genoemde Afdeling, zal bovendien door het bezoeken van de daarvoor in aanmerking komende „stands" nagaan, welke belanghebbenden nog gewezen kunnen worden op de mogelijkheid van het betrekken van koloniale grondstoffen.

Ook op de vierde Jaarbeurs zal het Departement v. Koloniën gelegenheid vinden wederom vele landgenooten de groote economische beteekenis van de Nederlandsche koloniën voor oogen te houden. Het Departement verwacht, dat opnieuw een groot aantal fabrikanten en kooplieden zich in de spreekkamer van het Departement op de jaarbeurs zal vervoegen voor het bespreken van de mogelijkheid tot het aanknoopen of het uitbreiden van handelsverbindingen met onze koloniën. Zij die tijdens de jaarbeurs aan hun „stand" gebonden zijn, kunnen zich schriftelijk tot den vertegenwoordiger van het Departement wenden, waarna een van de ambtenaren persoonlijk de gewenschte inlichtingen zal komen verstrekken."

Curacao.

De bladen, met de laatste mails ontvangen, loopende tot half Januari, geven weinig stof voor mededeelingen, die onzen lezers zullen belang inboezemen. Zoowel *Amigoe* als *Voz* wijden hoofd artikelen aan het overlijden van mevrouw Helfrich en de rouw waarin de geheele kolonie deelt, die bij hare teraardebestelling daarvan blijk gaf.

Meer dan in den oorlog doet de voedselvoorziening van zich spreken. Herinneren wij ons goed, dan is het Bureau voor Voedselvoorziening, waarvan de oud-inspecteur der belasting het hoofd is, eerst eenigen tijd na het sluiten van den wapenstilstand opgericht. De invoer van maïs- en tarwemeel heeft dit bureau nu aan zich getrokken, om te kunnen zorgen voor geregelden voorraad en billijke prijzen. De handel is daarover niet best te spreken, maar de heer Statius Muller betoogt, dat het optreden van het Gouvernement noodig en gematigd is.

Een artikel in *Voz di Pueblo* luidt den strijd in over de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, die in de kolonie nog uitgestreden zal moeten worden, echter niet, naar wij meenen, bij de thans aanhangige verordening maar bij die, welke een uitvloeisel zal zijn van de thans in de Staten-Generaal voorgestelde wijziging van het Regeeringsreglement.

In de *West-Indische Gids* is de bekende historicus Pater Euwens een artikel begonnen over „Curacao's eenwfeest, 1816 — 4 Maart — 1916. Een breede opzet — het eerste stuk behandelt alleen nog maar de inneming van Curacao door de Engelschen op 1 Januari 1807 — doet eene hoogst interessante, wel gedocumenteerde geschiedbeschrijving verwachten. De geleerde schrijver heeft zelfs kans gezien, zijne bijdrage met twee platen te verluichten, die hij dankt aan de welwillendheid van den heer R. Brisbane-Wilson in Canada, een afstammeling van den Engelschen admiraal Sir Charles Brisbane, die in 1807

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Curacao voor de Engelschen bezette. Het is o.i. een verblijvend verschijnsel, dat vooral de nieuwere geschiedenis van de kolonie die aandacht trekt. Hamelberg heeft er op gewezen, dat het uiterst moeilijk is onpartijdig de geschiedenis te schrijven van zaken, waarin personen betrokken zijn, wier nakomelingen nog deel uitmaken van de kleine Curaçaosche maatschappij. Deze moeilijkheden mogen echter niet afhouden van een werk van zoo uitnemend belang voor de tegenwoordige tijden. Het onderzoek zij er te degelijker, de beschrijving te onpartijdiger om. Men kome langs dezen weg geleidelijk tot wat het Comité voor Koloniale historische studien noemt „de wetenschappelijke geschiedvorschingen — wat betreft de geschiedenis — van den tegenwoordigen tijd." Mooi gezegd is anders, maar de bedoeling komt ons juist voor. Des heeren Euwens artikel hopen wij te mogen begroeten als het begin der Curaçaosche geschiedbeschrijving van de 19de eeuw.

* * *

Aan het speurend oog van den schrijver van het Indische litteratuur-overzicht is, als wij ons niet vergissen, ontsnapt een artikel over „Dagelijksche dingen van Curacao" in *Buiten* van 31 Januari en 7 Februari l.l. Misschien valt het stuk niet onder de „litteratuur", maar in ieder geval is het vermeldenswaard om de aardige kiekjes, die wij nog niet eerder zagen, tusschen enkele andere, die van meer bekendheid zijn. Tot de „dagelijksche dingen", waarmee Mevrouw M. B. de Lange-de Bruijn, de schrijfster, zich op Curacao bezighield, behoort blijkbaar ook de lectuur van de West-Indische Encyclopaedie. Ten minste daaraan schijnt nog wel een en ander ontleend, en daarom zijn eenige mededeelingen niet direct up to date. Het doet wat vreemd, wanneer men in 1920 met een beroepsstatistiek van 9 jaren geleden komt, en de Arabianen prijst om hunne leergierigheid en emigratie naar Cuba tegenover de Curaçaosenaars, alsof verleden jaar niet het emigratie-vraagstuk op het hoofdeiland eene der brandende kwesties was. Wat o.a. de ambtenaren zullen zeggen van de bewering, dat, naar het oordeel van de schrijfster, het gebruik van de plaka (2½ centstuk) als „eenheidsmunt" een bewijs is van den zooveel lageren levensstandaard? Waarschijnlijk dat Mevrouw het getroffen heeft, of weinige eischend was. In die meening wordt men versterkt als men bemerkt, dat de schrijfster het gebruik van „Europeesche" groenten in de tropen eigenlijk eene uitspatting schijnt te vinden. Maar die zullen er op Curacao de duurte niet inbrengen. De proeven van Papiamentsch zijn niet onberispelijk.

Overigens: als „dagelijksche dingen" ter lezing aanbevolen en nogmaals: de kiekjes zijn alleraardigst.

De ex-keizer.

De „N. R. Ct." van 21 dezer meldt: Volgens een telegram uit Parijs zegt de „Petit Parisien" in een artikel, waarin zij zich met de toekomstige verblijfplaats van den gewezen keizer bezig houdt, dat de Nederlandsche regering waarschijnlijk een ver afgelegen oord daartoe zal aanwijzen. Zij heeft zich met de keuze dier verblijfplaats bezig gehouden en het Parijsche blad zegt te weten, dat de Nederlandsche regering bezwaar maakt in Nederlandsch-Indië een verblijfplaats voor den ex-keizer aan te wijzen, wegens de moeilijkheden aan zijn bewaking verbonden en de gisting, die zijn aanwezigheid onder de bevolking zou kunnen veroorzaken. De Nederlandsche regering zou daarentegen geneigd zijn haar keus te vestigen op Curacao."

Wij bevelen Klein-Curacao aan.

Personalia.

Tot mede-directeur van de Curaçaosche Handel-maatschappij is benoemd de heer L. Kuipers.

FRANSCH - DUI TSCH - ENGEL SCH

Lager- en Middelbaar Onderwijs
verstrekt de
VEREENIGING VOOR CORR. ONDERWIJS
Goedgekeurd bij Kon. Besl. van 25-10-1912, No. 35.
Vraagt prosp. en proefn. Koninginneweg 177, A'DAM.

De Algem. Spaarverzekering

Anna van Saxonplein 3
's-Gravenhage

Oppericht 1907 199

**COÖPERATIEF
SPAARSYSTEEM**

Alléén in 1919
werd ingeschreven voor
Drie Miljoen Gulden

Vraagt gratis Brochure!

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL (geheel geplaatst en volgestort) f 25.000.000.—
RESERVE. f 5.600.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang,
Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon,
Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

**BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
UITVOERING VAN EFFECTENORDERS**

RENTE VOOR DEPOSITO'S

m. 1 dag opzegg. 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ 2 1/4 „	gedur. 1 jaar vast. 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „	

236

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

**NILLMIJ ...van...
1859**

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 93.70

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Keizersgr. 508. Tel. N 9993
UTRECHT, Minrebroederstr. 22. Tel. 2352

M. VISSER,

voorh. A. J. ROBBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

BUNSCHOTEN & DE GOOIJER

HOFLEVERANCIERS 125

Oudegracht 118 w.z. - UTRECHT - Tel. Interc. 174

KLEEDERMAKERIJ.

ORIGINEELE
ENGELSCH
STOFFEN

Indische
Uitrustingen.

Bereizen geheel Nederland.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:

Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176

Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenboeken.

Speedige levering van alle Studietoeken, Tijdschriften en Modeplaten.

Leesbibliotheek in 4 talen.

Advertentie-Bureau.

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL

E. VAN ANDEL. Welmarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 - DEN HAAG

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 .: Den Haag
Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
de levering van alle voorkomende
Drukwerken als:*

AANDEELEN	KANTOORBOEKEN
ADRESKAARTEN	KWITANTIËN
ADVIESKAARTEN	LABELS
BALBOEKJES	MAANDBLADEN
BESTEKKEN	MEMORANDUMS
BILJETTEN	MENU'S
BORDERELLEN	NOTA'S
BRIEFKAARTEN	OBLIGATIËN
BRIEFPAPIER	PROGRAMMA'S
BROCHURES	PRIJSCOURANTEN
CATALOGI	RECLAMEKAARTEN
CIRCULAIRES	REGISTERS
CONTRACTEN	REGLEMENTEN
CONVOCIATIES	REKENINGEN
DIPLOMA'S	SERVETTEN
DISSERTATIES	STATUTEN
EFFECTEN	STROOIBILJETTEN
ENVELOPPEN	TABELLEN
ETALAGEKAARTEN	TEKSTBOEKJES
ETIQUETTES	TIJDSCHRIFTEN
FACTUREN	VAKBLADEN
FORMULIEREN	WEEKBLADEN
INTEEKENLIJSTEN	WERKSTATEN
INPAKPAPIER	WISSELS
JAARVERSLAGEN	ENZ. ENZ. ENZ.

**SPECIALE INRICHTING VOOR
GOED OPENLIGGENDE**

KANTOORBOEKEN

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
SALARTIKELEN.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Vrede?
Enver Pacha, een der op de eerste ententelijst van uit te leveren oorlogsschuldigen, zal wel niet naar Leipzig gaan om zich voor den Duitschen rechter te verantwoorden voor zijn aandeel in de Armeensche gruwelen. Hij is daarentegen druk in de weer in zijn schuld te volharden. Hij heeft zich aan 't hoofd gesteld van een nieuwe Turksche beweging, die overal steun zoekt tegen de ententemogendheden. Er wordt melding gemaakt van een bijeenkomst van generaals te Sivas. Enver's broeder Noeri pacha, steunt hem krachtig, Khasbit pacha is zijn chef van den staf, Carlovitz Kaizner, een Duitscher, wordt als een der drijvende krachten genoemd. Overblijfselen van de 4 Turksche legerkorpsen in Azië vormen de kern van zijn leger, waarbij zich overigens allerlei soort van landaarden aangesloten hebben. Hij rekent op den steun der Bolsjewiki en van Duitschland. Reeds treden zijne aanhangers op in Adserbeidjan, Daghestan, Turkestan en Afghanistan. Door bemiddeling van de Germano-Turksche comité's in Zwitserland rekent hij weldra ook in Noord Afrika weer van zich te doen spreken. Hij verklaarde zich voorstander van een zeer uitgebreide agitatie, een algemeene mobilisatie actie en een voortvarend offensief.

Een legerkorps onder Moestapha Kemal pacha is tegen de Armeniërs gericht, die zich dan ook reeds dringend om spoedige bescherming tot de groote Europeesche mogendheden gericht hebben. Wij spreken hierover aanstonds meer uitvoerig.

Deze berichten stemmen wel overeen met die, welke van andere zijde, komen over een stelselmatig werken van de Bolsjewiki om den Islam in de geheele wereld tegen wat zij noemen „de Britsche dwingelandij” op te zetten. In de Egyptische troebelen worden de namen van Italiaansche socialistische extremisten genoemd, bij relletjes in Algerië en Marokko worden Spaansche anarchisten gesignaleerd.

Weten wij ook uit andere berichten reeds lang, dat het Roode Rusland zijn woelige geest heel ver doet uitspreken, omtrent zijne bedoelingen ten opzichte van Britsch Indië is weer iets naders bekend. Onder voorzitterschap van Voznerensky, „commissaris voor Oostersche zaken”, is in Moskou een gemengde commissie gevormd van Russen en uitgeweken Hindoes, onder welke eenige der bekende propagandisten voor de onafhankelijkheid van Indië, die, tijdens den oorlog, reeds te Stockholm en te Berlijn in actie zijn geweest.

Die commissie moet de kern vormen voor 't toekomstige Sovjetbestuur over Indië. Van een in Samara gehouden meeting zou, volgens een mededeeling van Voznerensky, het verzoek ingekomen zijn om in Maart reeds met rood offensief tegen Indië in te zetten, en hierop zou, namens de regeering geantwoord zijn, dat een dergelijk offensief reeds in de militaire plannen van Trotzky opgenomen is.

Armenië.
Onder de op te lossen puzzles is er wellicht geen zoo moeilijk als 't Armeensche vraagstuk. Spelen de andere onder omstandigheden, die door een vertraging van enkele maanden niet veel in aanzien en wezen veranderen, voor duizende Armeniërs kan elk uitstel marteling en dood betekenen. Wanneer nieuwe wereldbeschouwingen zich baan willen breken, wordt dit veelal met een fellen strijd ingezet, die eigenlijk een verzaking is van den broedermin, welke aan de nieuwe gedachte tot grondslag ligt en welke, naar 't heet, ook haar doel bepaalt. Zoo was 't met het christendom, met den islam, met de vrijheidsgedachte der Fransche revolutie, zoo nu weer met 't Bolsjewisme. De eerste krachtige inspanning, de dweepende strijddrang, doen de stroom aanvankelijk wijduit veld winnen. Dan komt een tijdperk, waarin het nieuwe zijn actie naar buiten beperkt, om zich vaster te bevestigen in het gewonnen terrein, zoover is 't met de nieuwe agitatie, 't Bolsjewisme nog niet, maar de vredesneigingen van Moskou kunnen toch al in die richting wijzen. In die periode van inwendige consolidatie blijft het de dweeppers een doorn in 't oog indien in het land, dat zij als hun gebied beschouwen, een stam of landschap weerspanning is aan 't aanvaarden van hun leer; tegen die ongelovigen blijven zij dan veelal hun dweepzucht botvieren. Dit is het lot der Armeniërs in 't Mohamedaansch Turksche Rijk.

Ruw en meedoogenloos, als de Turksche staatsman en strijder meer algemeen is dan die van eenigen anderen landaard, hebben de T. gouverneurs over Armenië en de uitvoerders van hunne bevelen jarenlang gruwelijke folteringingen aan het volk voltrokken. In de eer-

N.V. Autogarage „CITO”
Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290
Luxe Verhuur-Auto's

ste jaren van den oorlog ging dit nog voort, duizenden werden in hun land doodgemarteld of, na uit hun land verdreven te zijn, in een leven gejaagd, dat erger was dan slavernij. Het schein of na het succes der Britsche wapenen daar eindelijk een beter tijdperk aan mocht breken. Maar 't einde van den oorlog bracht een vermindering van 't beschermende ententeleger. Armenië mocht niet meer aan Turkije terugkomen, daarover is men 't eens. Het is al met zijn zelfbeschikkingsrecht begonnen. 't Gedeelte dat tot Rusland behoort heeft, is een zelfstandige republiek. 't Andere gedeelte heeft zich ook tot een republiek uitgeroepen. Eenerzijds wordt om bescherming van de entente, anderzijds om een mandataris van den Volkerenbond over Cilicië gevraagd. Bescherming is mede noodig tegen het imperialisme der nieuwbakken buurstaten. Maar de vraag om bescherming of om een mandaathouder blijft onbeantwoord. De V. S., die veel belangstelling getoond hebben, bedankten voor 't voorrecht. Nederland, waaraan vroeger reeds gedacht werd als reorganisator van 't arme land, wil de hand blijkbaar nu liever niet in het wespennest steken.

Deze onthouding, dit gebrek aan lust en moed bij allen, om de Armeensche zaak aan te pakken, heeft de Turksche agitators juist lust en moed gegeven om de vroegere bedrijvigheid te hervatten en het plaatsen van Enver pacha op de aanvankelijke lijst der uit te leveren oorlogsschuldigen uit hoofde van zijn aandeel in de Armeensche gruwelen, heeft zeker nog olie in de vlam geworpen. Het gruwelijk drijven van weleer is hervat, geheel op ouderwetschen trant.

De Armeniërs zijn de eenige Turksche onderdanen geweest, die in den oorlog partij gekozen hebben vóór de entente; zij vormen 't eenige object waaraan de overwonnenen wrok en teleurstelling kunnen koelen. Treft hierdoor alweer het noodlot hun te zwaarder, omgekeerd zouden zij daarom ook met meer vertrouwen op steun van de entente moeten kunnen rekenen. Wat heeft deze voor hen gedaan. Aan den sultan van Turkije is medegedeeld, dat hij te Konstantinopel mag blijven, mits hij er voor zorgt, dat de Armeensche gruwelen niet worden voortgezet. Wat kan die sultan daaraan echter doen? De legerafdeelingen, die nu in Armenië optreden onder Moestapha Kemal pacha, beschouwen zich niet als uitvoerders van Sultan's opgedracht, maar volgen de leiding van Enver pacha, die zich los van de Porte beschouwt, met eerbiediging van den Sultan alleen als geestelijk hoofd. De voorwaarde aan den Sultan gesteld is niets meer dan een schijnvertoning. Indien hij er niet aan voldoet — en hij kan er niet aan voldoen — blijft hij toch te Konstantinopel, de Britsche regeering durft hem van daar niet te verdrijven, rekening als zij te houden heeft met den wensch van hare vele Mohamedaansche onderhoorigen. Wellicht zal de gestelde voorwaarde Moestapha Kemal aansporen om nog wat meer voort te maken met de uitroeiing van de gehate Armeniërs, daarbij een handje geholpen door de jonge buurstaten Georgië en Adserbeidjan, die al gedeelten van Armenië bezet hebben. Spoedige hulp is hier noodig; 't laat zich echter niet aanzien, dat deze van eenige zijde te verwachten is. Arme bondgenooten van de machtige overwinnaars!!

De gekke Moelah.

Kort geleden vonden wij melding gemaakt van een gezamenlijk optreden van Italië en Engeland in Somaliëland, waar de gekke Moelah, 10 jaren nadat hij officieel dood verklaard was, zich weer zou hebben doen gelden. Wij moeten bekennen van euvelheden zijnerzijds niet veel gehoord te hebben, maar, als Groot Brittannië geen Europeeschen oorlog heeft, is 't erg gevoelig voor slechte bedoelingen van zwarte en bruine Mohamedaansche partijleiders. Volgens een verklaring in het Lagerhuis gedaan, is de veldtocht in 3 weken, vooral door een succesvol gebruik maken van de vliegenerafdeeling, tot een volkomen overwinning gebracht, waaraan alleen ontbreekt, dat de Moelah zelf ontsnapt is. Hij heeft weer, evenals na de expedities van 1901, 1902, 1903 en 1904, een goed heenkomen in de woestijn gevonden, van waar hij het spel te kwader tijd weer hervatten kan, zooals hij — ook na de in 1905 gesloten vrede, volgens de Britsche beschuldigingen meermalen deed. Merkwaardiger wijze liet hij dit tusschen 1914 en 1919 echter na. De vroeger op hem bevochten overwinningen hebben Engeland 36 miljoen gulden gekost, zonder dat hij gepakt of onschadelijk gemaakt werd. Prettig vooruitzicht nu een nieuwe reeks van overwinningen ingezet is. Er zijn er die betwijfelen of het wel dezelfde gekke Moelah is als de jaren geleden reeds als dood erkende. Indien de functie eindelijk mocht zijn, zou de zaak er niet minder netelig door worden.

Academie des Danses
GERARD J. v. D. MARK
Gediplomeerd Leeraar
BEESTENMARKT 102 TELEF. H. 4871
DENHAAG 152
Grootste Modernste eerste klas Inrichting in Nederland

Inrichting voor Complete Meubilering
N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK”
Tolbrugstraat II - BREDA - Tel. Interc. 235.
Behangerij, Stoffeerderij
..... Matrassen

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONN
GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
 □ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
 □ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Robert Peary.

Peary, wiens overlijden bericht is, is voor de groote massa vooral de ontdekker van den Noord Pool. Zijne prestatie als zoodanig zal hem tot in de verre toekomst ook naam geven. Nansen had in zijn tocht van 1893-1896 het recort gekregen. Alle na dien gedane pogingen om 't verder te brengen waren mislukt, daaronder ook die van Andree, die met zijn luchtballon in 't onbekende verdwenen is, in October 1919 werd de wereld verrast door twee elkander spoedig volgende berichten, dat Dr. F. A. Cook en R. Peary er, onafhankelijk van elkander, beiden in geslaagd waren den N. Pool te bereiken. Volgens nadere gegevens zou Peary dit den 6en, Cook den 21en April 1909 gedaan hebben. Terwijl uitgemaakt en vastgesteld werd dat 't verhaal van Cook op phantasie berustte, zoodat de eerst verworven roem in blaam en smaad werd omgezet, bevestigde het onderzoek, door het Nationaal geographisch genootschap ingesteld, het goede recht van Peary als ontdekker van den Pool. Hij was daartoe in Juli 1908 naar Grantland scheep gegaan, van waar hij den tocht verder met sleden volbracht.

Men weet, dat bij het eerste bereiken van den Zuid Pool zich inderdaad 't geval voerde, dat twee expedities er elkander na korten tijd volgden, en zóó nauwkeurig op 't poolpunt kwamen, dat zij elkanders aanwezigheid konden bevestigen, uit daar ter plaatse achtergelaten bewijzen. Of Peary voor de N. Pool ook het wiskundig als zoodanig te bepalen punt bereikt heeft, zal misschien later weer eens betwijfeld of bestreden worden, maar daar komt 't ook niet op aan, hij heeft 't punt bereikt, dat volgens de door hem vastgelegde aantekeningen de Noord Pool is. Over enkele K.M. gaat 't niet. Zooals wij zeiden, hierdoor zal hij tot in lengte van dagen in de geschiedenis voortleven.

Toch zijn, uit een wetenschappelijk oogpunt beschouwd, de vele reizen door hem volbracht om de gesteldheid van Groenland te bepalen, van grooter beteekenis geweest. Hij heeft uitgemaakt, dat Groenland een eiland is en heeft de kusten en 't binnenland verkend.

Behalve vele kleinere geschriften, heeft hij uitvoerige werken over zijn reizen en waarnemingen uitgegeven, van welke Northward over the Great Ice, Nearest the Pole en the North Pole de meest bekende zijn.

Peary was in 1856 in Pennsylvanië geboren. Hij is in Amerika, en ook daar buiten, een vereerde figuur gebleven.

Hertog Johann Albrecht zu Mecklenburg.

Het jongste nummer van de Deutsche Kolonialzeitung van 20 Januari j.l. wijdde zijn hoofdartikel aan het vijf en twintig jarig presidium van de Deutschen Kolonialgesellschaft van hertog Joh. Alb. zu Mecklenburg. Treffend was het, daarin den wensch te lezen, dat het den vereerden voorzitter nog lang gegeven moge zijn, de D. K. met sterke hand te leiden, terwijl de bladen juist bij de aankomst van dit nummer der Deutsche Kolonialzeitung het bericht gaven van het overlijden van den hertog.

Hij werd 15 Januari 1895 te Dresden tot voorzitter gekozen. Bekend zijn zijne groote reizen, waarvan hij belangwekkende beschrijvingen uitgaaf. De leiding van de D. K. is, in 't tijdvak van de opkomst der Deutsche koloniën, geen eerebaantje geweest en het verlies dier koloniën is zeker een slechte bekroning van den onvermoeiden arbeid geweest.

Het vermelde hoofdartikel brengt hem vooral hulde voor hetgeen hij gedaan heeft om de betekenissvolle koloniale vraagstukken op politiek, sociaal en wetenschappelijk gebied voor Duitschland naar een goede oplossing te leiden. Veel werd van hem nog verwacht om de koloniale gedachte onder de Duitschers levendig te houden, de opdracht, die de D. K. zich nu zelf als hoofdtaak gegeven heeft.

Hertog Johann Albrecht was, zooals men weet, een halfbroeder van Prins Hendrik der Nederlanden.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

PROPAGANDA-COMMISSIE.

VERGADERING op Zaterdag 6 Maart 1920 om 2 uur nam. ten huize van den Heer Ed. Cuypers, Jan Luykenstraat 2, Amsterdam.

Agenda:

- 1°. Notulen.
- 2°. Propaganda.
- 3°. Het oprichten van een Bond van Nederl. Indische Verlofgangers.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

- 4°. Tehuizen voor verlofgangers.
- 5°. Rondvraag.

De wd. Secretaris

A. J. GOOSZEN.

Van het Ministerie van Koloniën:
MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INANG.	AANTREKENINGEN.
Voorzitter van de landraden te Madioen en Ponorogo.	2 Jan. 1920.	De eventueel met ziekteverlof vertrekkende ambtenaar is Mr. A. van Olst.

Van de Afdeling Leiden:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op Donderdag 26 Februari 1920, 's namiddags 4.15 uur, in het Nutsgebouw.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag over 1919.
2. Rekening en verantwoording over 1919.
3. Verkiezing van twee bestuursleden door het periodiek aftreden der Heeren Dumont en van Ronkel.
4. Verkiezing van twee afgevaardigden en plaatsvervangers naar de Algemeene Vergadering der Vereeniging.
5. Opmaken van een kandidatenlijst voor de voor de Afdeling open vallende plaats in het Hoofdbestuur door het periodiek aftreden van het lid den heer van Hamel.
6. Rondvraag.

De Secretaris,

Mr. E. RIJKE.

Van de Afdeling 's-Gravenhage:

AGENDA voor de JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op Dinsdag 9 Maart a.s. des avonds 8 uur in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

- 1°. Jaarverslag over 1919.
- 2°. Rekening en Verantwoording der Penningmeesteres over 1919.
- 3°. Begroting 1920.
- 4°. Verkiezing van 3 bestuursleden; periodieke aftreding van Mevrouw E. Th. Nijenhuis-van Beusekom en de Heeren R. Zuiderhoff en L. A. Bakhuis.
- 5°. Opmaken van dubbelrollen voor de verkiezing van 2 leden voor het hoofdbestuur, periodieke aftreding van Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher en den Heer R. Zuiderhoff.
- 6°. Voorstellen ter behandeling op de jaarlijksche Algemeene Vergadering van het Hoofdbestuur.
- 7°. Rondvraag.

De Secretaris,

J. A. SOETENS.

Van de Afdeling Rotterdam:

ALGEMEENE VERGADERING ten kantore der Nederl. Handel Mij. ten 2 ure op Donderdag 11 Maart a.s. 1920.

1. Notulen der vorige Algemeene Vergadering.
2. Jaarverslag over 1919.
3. Rekening en verantwoording over 1919.
4. Verkiezing nieuwe Voorzitter.
5. Verkiezing nieuwe Secretaris.
6. Verkiezing nieuwe Bestuursleden.
7. Verkiezing afgevaardigde ter Algemeene Vergadering.
8. Opgave onderwerpen, welke onze afdeling eventueel wensch te berde te brengen.
9. Hetgeen verder ter tafel gebracht zal worden.

Z. MARCELLA,

Secretaris.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

J. P. C. NICOLAI & ZONN
HOF-KLEEDERMAKERS
 Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
 's-GRAVENHAGE
 Hof-, Rijks- en Gemeentelieveranciers

Modemagazijnen
van Bommel
 Vlamingstraat 8-10
 Prins Hendrikstraat 98-106

Handschoenen
 in stof en leder

Kousen en Sokken

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.
 Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND
 DOOR
FRANÇOIS BLOM,
 Schrijver van „De Moderne Kookkunst”
3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS
 Heulstraat 13 Telefoon 2005
 Noordeinde 17a ... Telefoon 6537

... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ...
 Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs
 Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

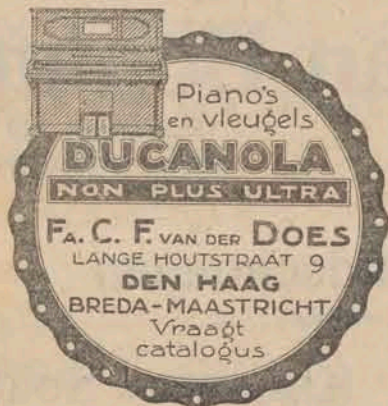
GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

133

Olympia Theater
Prins Hendrikplein 3 Tel. H. 9521

Passage-Bioscope
Telefoon H. 3731

Van 27 Februari tot 4 Maart 1920.
HOLLANDIA FILM.

Een bekend Werk van den Hollandschen
Schrijver
HERMAN HEIJERMANS.

.. SCHAKELS ..

Vrij bewerkt door MAURITS H. BINGER.
Drama in een Voorspel en 4 Acten.
Gespeeld door:
ANNIE BOS — JAN VAN DOMMELEN
ADELQUI MIGLIAR — LOUIS DAVIDS.

183

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haiti.

Ingezonden.

Aan de Redactie van „Het Koloniaal Weekblad” te 's-Gravenhage.

Memorie van Toelichting behorende bij het verzoekschrift van de Vereeniging van Indische Verlofgangers, gedagteekend 23 Februari 1920.

Alhoewel de bij K. B. van 9 Juli 1919 No. 70 (Ned. St. Ct. No. 187) vastgestelde duurtebijslag bij de betrokkenen in ruimere mate waardeering mocht onder vinden dan de ter zake getroffen vorige regelingen, voldoet ook deze laatste regeling niet aan billijke klachten en verwachtingen. De waarheid toch is, dat niemand, zelfs op zóór bescheiden voet levende, van zijne verlofsinkomsten kan rondkomen.

Het logisch gevolg hiervan is, dat zij of zich in schulden moeten steken of reusachtig van hunne gespaarde gelden moeten interen of om hieraan te ontkomen, vroegtijdig naar Indië moeten terugkeeren.

Hierbij mag niet uit het oog worden verloren, dat de bespaarde gelden van velen bestaan uit de opbrengst van hunne vendutie en dat zij, deze verbruikende, zich bij terugkeer in schulden moeten steken voor hunne nieuwe inrichting.

Bij de beoordeeling van een en ander vergelijkte men niet de verlofsinkomsten van den Indischen ambtenaar met de inkomsten waarvan hij, die altijd in Nederland gevestigd was, op bescheiden voet levende kan rondkomen. Immers, het is een algemeen bekend en ook door den vorigen Minister van Koloniën in de Tweede Kamer erkend feit, dat de Indische verlofganger en zelfs de oud-Indischman, ontwend als zij zijn aan de Nederlandsche levenswijze, hier duurder leven en moeilijker kunnen rondkomen dan degenen, die hun gansche leven hier hebben doorgebracht. Om het hier eens populair te mogen uitdrukken: vooral de Indische verlofganger wordt in de meeste plaatsen gewoone „ge-vild”, zonder dat hij bij machte is zich hiertegen noemenswaardig te verzetten.

Immers, hij moet zich en zijn gezin kleeden en voeden, en wat vooral ook gewicht in de schaal legt: hij moet een dak boven het hoofd hebben en van zijn verlofstraktement mede de zware rijks- en gemeentebelastingen opbrengen. Hij heeft géén keus ten opzichte van zijn onderdak, hij heeft niet den tijd om rustig uit te kijken, hij moet onderdak hebben, onmiddellijk na aankomst..... met al de gevolgen van dien. Alléén op de kleinere plaatsen en ten plattenlande is de toestand meestal iets beter, maar het laat zich toch volkomen begrijpen, dat de Indische verlofganger niet dan in uitersten nood daarheen trekt. Immers, velen hunner zijn gedurende hun actieven diensttijd aangewezen op geïsoleerde plaatsen op Java en de buitenbezittingen en brengen hun verlof derhalve niet gaarne door op van de buitenwereld nagenoeg afgesloten plaatsen.

Bezit hij eenige middelen, dan gelukt het hem een enkele maal met den huur der woning het meubilair over te nemen, waardoor hij wellicht voor al te groot na-deel gevrijwaard blijft; bezit hij die niet, dan is hij verplicht gemeubileerde kamers te huren met of zonder pension en daarvoor de exorbitante prijzen van den huidige tijd te betalen.

De aandacht moge tevens worden gevestigd op de hooge uitgaven verbonden aan de aanschaffing van eene Europeesche garderobe voor zichzelf en zijn gezin, iets waaraan nagenoeg geen hunner ontkomt.

Het wil overbodig voorkomen over deze uiteraard ten departemente bekende aangelegenheden in den breede uit te wijden. Het daaromtrent in de Staten-Generaal gesprokene en de bestaande index-cijfers spreken immers voor zich zelf. Het zij ons evenwel vergund de welwillende aandacht te vestigen op het groote verschil tusschen de verlofsinkomsten van gouvernements- en gemeenteamtaren. Deze laatsten toch genieten in lagere betrekkingen méér verlofstraktement dan personen in de hoogste gouvernementsbetrekkingen. Om slechts één voorbeeld te noemen! De verlofs-traktementen van de gemeente Batavia — die van Semarang en Soerabaja zijn nóg hooger — zijn b.v. voor:

Act. traktement / 300.—, verlofstraktement / 225.—, Gouvernément / 165.—; act. traktement / 400.—, verlofstraktement / 300.—, Gouvernément / 195.—; act. traktement / 500.—, verlofstraktement / 350.—, Gouvernément / 225.—.

Opgemerkt wordt, dat de burgemeester van Batavia den Raad inmiddels een voorstel deed toekomen, om de genoemde bedragen te verhoogen.

Adressanten achten het niet op hunnen weg liggen door het voeren van eene scherpere actie naar buiten

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL.

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

publieken steun te zoeken voor hunne billijke wenschen, zulks vinden zij in flagranten strijd met de Indische belangen, welke vooralsnog op alle gebied toestrooming van Europeesche werkkrachten eischen. Zij vleien zich dan ook met de hoop, dat hun toestand gevoeld en gedeeld zal worden, zich uitende in eene welwillende behartiging van hunnen werkelijk treurigen financieelen toestand.

Het zal duidelijk zijn, dat een met financieele zorgen gepaard gaand verlof niet kan beantwoorden aan de bedoeling van het verlenen van verlof en ten eerste wordt betreurd, dat meerderen onzer gedurende hun (ziekte) verlof verplicht zijn een emploi te zoeken, teneinde hun gezin voor kommer te vrijwaren.

Het is slechts noode, dat adressanten dezen weg inslaan. Als goede ambtenaren toch hebben zij rekening te houden met de belangen der gemeenschap en het is hier dan ook geen verzoek om hooger loon dan hun toekomst, maar een billijk verzoek om zoodanige verlofsinkomsten, dat zij daarvan behoorlijk gedurende hunnen verloftijd kunnen rondkomen, om na afloop daarvan met opgewektheid en zonder schulden hun dienst te hervatten.

Waar de levensstandaard in Europa zoo hoog is gestegen en naar voorspeld wordt, niet belangrijk meer zal dalen, wordt in de eerste plaats een radicale herziening van de verlofsinkomsten ingaande 1 Januari 1920 bepleit, omdat regelingen als de onderhavige duurtebijslag, hoe goed bedoeld ook, altijd onbillikheden met zich medebrengen. Mocht daarvoor volgens hooger oordeel de tijd nog niet zijn aangebroken, dan eerst ware, mede vanaf evengenoemden datum, over te gaan tot verhoogen van den duurtebijslag bedoeld bij Kon. Besluit van 9 Juli a. p. No. 70, waarbij, evenals bij eene herziening der verlofstraktementen, in het bijzonder rekening ware te houden met de lagere verlofsinkomsten. In de tweede plaats ware, om al dadelijk eenigszins aan den noodtoestand tegemoet te komen, één maand extra-traktement over 1919 toe te kennen. De motieven toch, welke tot het nemen van een zoodanigen maatregel ten aanzien van de Nederlandsche en Indische ambtenaarswereld hebben geleid, gelden in niet mindere mate voor den Indischen verlofganger.

Een afzonderlijk woord moge nog worden gewijd aan artikel 5 van meergenoemd Kon. Besl. Met volle waardeerung van den grondslag van dit artikel, wil het bij handhaving van een duurtebijslag méér gewenscht voorkomen, dat door met verlof wegens ziekte zijnde ambtenaren kwitantien mogen worden ingediend ter erlanging van restitutie van uitgaven voor specialistische behandeling en medicijnen. Niet alleen dat het voor den geneeskundigen raad zéér moeilijk valt uit te maken, wie al dan niet in aanmerking behoort te komen voor een hooger duurtebijslag, óók het richtig gebruik van die verhoogen valt absoluut buiten alle controle. Het gevaar is immers niet denkbeeldig, dat die hooger bijslag noodgedwongen wordt aangewend voor het onderhoud van het gezin, waardoor het doel van de toekenning wordt voorbijgestreefd. Bekend zijn gevallen dat ambtenaren met verlof wegens ziekte, die geen hooger bijslag erlangden, véél hogere kosten voor specialistische behandeling te betalen hadden dan collega's die wél hooger bijslag verkregen. Eene rationeele regeling, welke waarborgt dat ieder ziek ambtenaar, waarvoor zulks noodig is, zich onder geneeskundige behandeling kan en zal stellen, is te bereiken door afschaffing van de huidige bepaling en vergoeding tegen deugdelijk bewijs van de gemaakte kosten.

Bij eene herziening van de verlofstraktementen ware deze gunstige bepaling voor de met verlof wegens ziekte zijnde ambtenaren te handhaven en te regelen als boven aangegeven.

Alhoewel noode moge hier mede uiting worden gegeven aan de algemeene klacht, dat het N.-I. Gouvernement de verlofsinkomsten van zijne ambtenaren verre laat beneden die van alle andere Indische werkgevers.

De voorgestelde maatregelen waren, met het oog op den noodtoestand, te nemen zonder voorafgaande machtiging van den begrotingswetgever.

Aldus met algemeene stemmen vastgesteld en aangenomen op de algemeene vergadering van 14 Februari 1920.

Het Bestuur,

- (w. g.) S. J. AALJ, Voorzitter.
- „ D. VAN GEUNS, Secr.-Peningm.
- „ H. J. COOPS, Leden.
- „ J. M. GASILLE,
- „ L. H. W. VAN SANDICK,

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONGKONG, SOERABAJA, KOBE en SAN FRANCISCO. Geregeld e stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(onder Directie der Java-China-Japan Lijn). Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraîchissements 185
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 185

Vereeniging OOST en WEST.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
 Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 1/2;
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
 Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- II. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
 L. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
 Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- III. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- IV. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
- V. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht).
- VI. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- VII. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- VIII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- IX. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- X. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.)
 Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- XI. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië.
 Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- XII. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
 Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Musiek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitse-, Engelse- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lezen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Buys Ballotstraat 15.
 Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
 - S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
 - P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
 - J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkiersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
 - B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
 - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 - Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
- LEDEN**, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
 Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
 2de Schuijststraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZON
Wijnhandelaren
 Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. la
 Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25
 Filiaal: Arnhem N. Plein 15
 Filiaal: Gorinchem O. Vischmarkt
 Tel. H. 3493. Intere. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

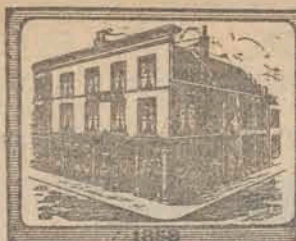
Voor Export speciale conditiën.

WANNEER GIJ
 Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM”
 Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
 De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS
 REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
 Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
 BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.**
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Techn. Installatiebureau „ZWART”
's-Gravenhage
Hoofdkantoor: VAN BOETZELAERLAAN No. 310
TELEFOON SCH. 1499 218
Filiaal: REINKENSTRAAT No. 22 b/d L. v. Meerdervoort.
Verwarming - ELECTRICITEIT - Sanitair
Toonzaal van Electr. Verlichtings- en Verwarmingsapparaten

**Middelbare Koloniale Landbouwschool
te DEVENTER.**

Aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer is, met ingang van 1 September 1920, te vervullen de betrekking van:

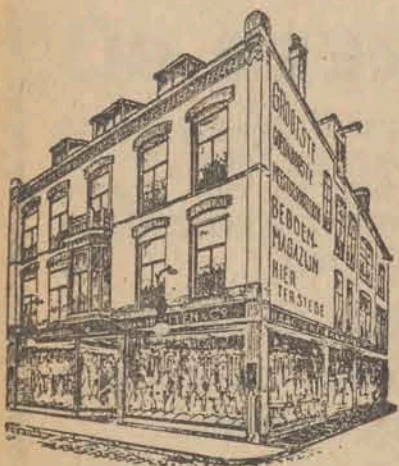
**Leeraar in algemeene landbouwkunde,
bemestingsleer en kennis van den grond.**

Salaris f 3360 — tot f 5280.— bij 19 of meer lesuren per week of f 850.— be-
nevens f 140.— tot f 220.— per wekelijksch lesuur (verminderd met 4 % standplaats-
aftrek) bij 10 tot en met 18 lesuren per week.

Sollicitaties **voór 16 Maart a.s.** bij gezegeld adres te richten tot den Directeur
van voornoemde school, door wien, op verzoek, nadere inlichtingen worden verstrekt.

F^a G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bonitwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.
Mooie collectie Bontstellen
Seal Bisam Mantels

Oudste en Soliedste Adres

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

Opgericht Ao 1781

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
SPORTARTIKELEN
TRUIEN
GOLFERS (Sportmantels)
MUTSEN
KOUSSEN
ECHARPES
HANDSCHOENEN
voor Dames
Heeren en
Kinderen

Instituut LAURILLARD
OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,
Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda.
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

P. J. VEELO & Z^{nen}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^b :: Tel. H. 6655
**.. WONING ..
INRICHTING**
Behangerij Stoffeerderij

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.